

Forfatter: Carl Ewald, 1856-1908

Titel: Breve til mine Børn fra Paris

Citation: Carl Ewald, 1856-1908: "Breve til mine Børn fra Paris", i *Breve til mine Børn fra Paris*, Gyldendalske Boghandel Nordisk, s. 1. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001913015-000-root.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve til mine Børn fra Paris

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

BREVE TIL MINE BØRN

s. 2

s. 3 CARL EWALD

BREVE TIL MINE BØRN
FRA PARIS

GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK FORLAG

MDCCCCVII

s. 4 PUBLISHED NOVEMBER 30.

Privilege of copyright in the United States reserved under the Act approved March 3. 1905, by Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, Kristiania og Kjøbenhavn.

København K. — Forlagstrykkeriet,

s. 5 TIL

JYTTE JOHANNE FABER

s. 6

s. 7

Max Klinger: Mutter und Kind

Jytte ...

Foran mig paa min Pult der staar
et stort og stille Billed af Max Klinger.
De fleste Billedet med Rædsel slaar,
men alle til Beskuelse det tvinger,
saa stærk en Magt, der fra dets Linier gaar,
saa dybe Klokker af dets Fabel ringer.

Det er en lille Mor i Dødedragt
med Krans paa Haar og Lin om brudte Lænder,
i hendes sjunkne Skød de tynde Hænder
er ydmygt foldede i Døden lagt.
Og sé ... det Barn, hun har til Verden bragt,
fra hendes Bryst sit Blik mod Verden vender.

s. 8 Det Blik er som en Brand af ungt Begær,
saa vildt, saa skønt, saa nøgent i sin Flamme,
saa raat, fordi det Døden er saa nær,
saa stærkt, at det slaar Døden selv til Skamme.
Det sprænger brat det stille Billeds Ramme
udraaber Livets Lykke, pur og skær.

Det Billed er det dyreste jeg har.
Dets Sandhed mig med mangen Sorg forsoned,
dets Visdom alle mine Tanker kroned,
dets Styrke over mangen Sten mig bar.
Og hvad jeg virkede, og hvor jeg var,
dets Vemod gennem mine Drømme toned.

Jytte ...

Naar det er ude og forbi,
og jeg er lagt i Dødens Borgeleje,
da faar du Billedet til Arv og Eje,
for du er den, dets Fabel lever i.
Da standser stundom du paa dine Veje
og lytter til dets mørke Melodi.

s. 9 Men nu ... sé Livet, Jytte, hvor det straalere,
steget af muldent Løv, i Marmor støbt,
i Sol og Sang og søden Sommer svøbt,
med Druevin i dybe, dunkle Skaaler.
Dit stærke Øje Livets Styrke maaler ...
grib Livet, Jytte ... dyrt har du det købt.

Carl Ewald

30. September 1907

s. 10

s. 11

Nu er jeg her, saa langt fra Jer som aldrig før.

„La Presse ... l'Intransigeant ... Messidore...“

Jeg sidder paa Boulevard des Italiens i Absinthtimens elektriske Lys og Larm. Avismændene skriger, Hestehovene klapper paa Asfalten, Bjælderne ringer, Avtomobilerne hvisler og synger. En dejlig, døvende Larm, der gør en selv ganske stille.

Lyset er saa stærkt og saa hvidt. Det slaar Huller i Mørket ... runde Huller, Hul ved Hul, højt oppe i Luften og nede langs Gaden, fler og fler, de er slet ikke til at kende, og de bliver ved med at komme.

Men Mørket er ogsaa stærkt. Man glemmer ikke et Øjeblik, at det er der, og véd, det kommer nok og lukker Hullerne.

„Le Soir ... Paris Sport ...“

s. 12 Jeg sidder mellem leende og pludrende Mennesker. De kender ikke mig, og jeg kender ikke dem. Vi sér allesammen ud over det gadebrede Fortov, hvor leende og pludrende Mennesker stimer forbi i Tusindvis.

Det er sært, saa hurtigt de gaar, skønt de ingenting har at gaa efter. Strømmen driver dem, tænker jeg. Hvert Sekund fanges mit Blik af et fremmedartet Fysiognomi, som er borte i det samme. Nye Ansigter dukker op, kridhvide i det elektriske Lys. Blanke Øjne, røde Munde, sorte Skæg om hvide Tænder ... Skørtebrus og Pelsværk, uhyre Strudsfer, skinnende Silkehatte, hvide Burnusser og røde Fezer.

En Gang, en Nat laa jeg i en Fiskerbaad oppe under Anholt. Jeg sænkede Blusset, jeg holdt, tæt ned mod Vandet. Og pludselig saa jeg, et Nu, ind i en Sildestimes tusinde, ganske ens Ansigter.

Jeg kommer til at sé de Sild saa tydeligt for mig. Jeg kan ikke blive dem kvit.

Sildenes Ansigter var jo stive og stumme, s. 13 og de derude paa Fortovet snakker og léer og vrider sig i hver sin Mine. Sildene joges af deres dunkle, ubetvingelige Drift mod det samme Maal, og de derude

Det nytter ikke noget. Efterhaanden som de stimer op i det hvide Lys, bliver de ganske ens og løber sammen for mig til et stort, stift Ansigt ...

Det er Sildestimen under Anholt.

Sommetider sker der en Standsning, jeg véd ikke hvorfor. Et Øjeblik er Fortovet udenfor Kaféen næsten tomt.

Og saa er Æventyret der med det samme.

Der staar to gamle med hinanden under Armen, aldeles fremmede i Paris, aldeles fortumlede af Boulevardernes Larm. De søger nogen, som de er bange for at finde. Nu staar de stille og puster ud ... han spørger Opvarteren, og hun stirrer angst Svaret af hans Mund. Men førend Svaret er kommet, er Stimen der igen og skyller dem væk ... jeg sér dem kæmpe for at holde fast, saa de ikke ogsaa skal miste hinanden.

s. 14 En bitte lille, tynd Pige kommer trækkende med en mimrende Oldemor ... nej, det er Oldemor, som trækker af med hende. Saadan en gul, vissen Klo hun klemmer hendes Fingre med, saa æventyrøndt hendes gule Ansigt stirrer. Og Barnet vrider Kroppen af Led for at faa et Glimt endnu af alt det derinde bag de store Ruder.

Der er Manden, som samler Cigarstumper.

En bøjet Mand, der bukker sig ... han sér ud, som om han slet ikke kunde løfte Øjnene fra Asfalten. Jeg

skubber min Stump nærmere til ham med Foden, og han takker med en ganske lille, ydmyg Bevægelse, som gør mig hel bedrøvet.

Det er Mennesker, stegne lige ud af Victor Hugo, Dickens ...

Jeg ser paa to glade, unge Kavalerer med de høje Hatte let paa Snur og Monocle i Øjet. Monstro de er Marquis'er af Frankrigs gamle Adel eller Alfonser af den nye?

s. 15 Det er vel sagtens den nye ... for hvad skulde den gamle være glad for ...

Jeg kender dem jo fra Maupassant ...

Ja, jeg er ude i Verden, saa langt fra Jer som aldrig før. Jeg svømmer i Sildestimen paa Boulevarderne.

Saa langt er jeg fra Jer, at jeg ikke rigtig kan hitte Rede i Jer, ikke skelne Jeres Ansigter og Jeres Stemmer.

Fjernt hører jeg Kæmpen, som staar paa Altanen og synger saa hjertegribende falsk, at Solsorterne i Lindetræet gaar aldeles fra Pippet. I Taage ser jeg Haps, som gør sit Ansigt dumt foran Spejlet, mens hun prøver et nyt, sindssvagt Slør.

Der er Sønnen, som endnu engang skal have at vide, at det er stoltere at være Nummer fem i en Flok dygtige Drengene end Duks i Torskeklassen. Der er Ged, som med forloren Anger lytter til en ny, fuldkommen forgæves og fuldkommen uretfærdig Præken, fordi hun er kommen for sent hjem til Middag.

Og der er Konen, som har lagt Hat og s. 16 Handsker fra sig og sidder stille i en Krog og drømmer om den Lykke, hun bærer i sit Skød, og som gør hendes Gang saa tung og hendes Øjne saa fjerne.

God Dag, god Dag ... jeg sér Jer nok, men jeg sér Jer gennem det grønne Vand, dér nedefra hvor Sildestimen gaar. I løber i ét for mig med vores allesammens Mor og Stuerne og det hele til det, jeg rejste fra, og som jeg vender tilbage til.

Det eneste, jeg sér fuldkommen tydelig for mig, er Kathrines haanfulde Ansigt. Det var saamænd knap og nap, hun vilde give mig Haanden til Farvel.

„Herren kommer jo hjem om tre Dage,“ sagde hun. „Herren kan jo ikke undvære sin Familie.“

Og Herren maatte skamfuld bøje sit Hoved.

For var det ti eller tyve Gange, jeg pakkede den store Kurv og alle de smaa Tasker og kørte ud af Gaarden, mens I allesammen vinkede og raabte ... Jeg kan ikke lide den Tagen Afsked langs Perronen, s. 17 kort Farvel og langt Goddag, har jeg lært Jer.

Jeg skulde ud et Sted og bo der rigtig længe. Jeg skulde have Ro til mit Arbejde. I forstyrrede mig. Vi soldede for meget. Der var købt ind i lange Baner, Tobak og Papir og mangfoldige andre Ting, for at jeg ikke skulde mangle noget i al den Tid, jeg skulde være i Ørkenen.

Nu stod I og viftede og vinkede og holdt Styr. Der var en Taare i vores Mors ene Øje og en Skælm i det andet. Men Skælmen var ganske lille, for der er jo Øjeblikke, hvor jeg forlanger at tages højtidelig.

Og saa kom jeg hjem tre Dage efter ... ganske rigtig, Kathrine. Skælmen i vores Mors ene Øje var bleven større, og Taaren i det andet var væk. Vi pakkede ud igen og var glade og grinede af mig, og al Ting gik som det skulde.

Men denne ene Gang var det altsaa Alvor.

Jeg har sendt Kathrine de skønneste s. 18 Postkort fra Hamborg og fra Kølln, og lige nu et med Notre-Dame paa. Og efter at jeg saaledes har skaffet mig en haardt fornøden Respekt i Huset, vil jeg fortælle Jer, hvorfor jeg er rejst.

Og hvorfor jeg er rejst til Paris.

Det kommer sig ene og alene af, at jeg nu skal til at være Bedstefar.

Husker I den Dag, Konen fortalte os det?

Saadan en Jubel der blev.

Vores Mor satte sig hen til Konen og vandede Høns og kom med sin gamle, milde Snak, at der altid skulde være et lille nyt Barn i ethvert Hjem. Og Konens Mand prøvede i al Beskedenhed paa at hævde, at Barnet da først maatte være hans og hendes og skulde være hos dem.

Men I hørte skam ikke efter saadan noget Sludder.

I skændtes i Jeres Glæde, som I aldrig har skændtes før — og det vil nu sige noget.

Om det skulde være en Dreng eller en s. 19Pige ... hvem den skulde ligne ... hvad den skulde hedde ... hvem der skulde pusle den, naar dens Mor ikke kunde ... hvem der skulde køre med den.

Kæmpen slog fast, at hun vilde tegne et Billede af den om Ugen. Mindre kunde ikke gøre det. Sønnen skød Maven frem i Følelsen af den kommende Onkelværdighed. Haps sad med skinnende Øjne og udmaledede sig selv som fausse mère med Barnevogn paa Østergade ... hun vilde til Byen straks i Eftermiddag og købe sig en glat Ring, for at Folk rigtig skulde tro, Barnet var hendes eget.

Og lille Ged listede sin Syæske frem og begyndte med rynket Pande at sy Børnetøj. Hun er nu til alle Tider et Handlingens Fruentimmer.

Det var en god og en lystig Komædie.

Midt i det hele lagde I saa Mærke til, at jeg sad tavs og stille, og fløj over mig og spurgte, om jeg ikke ogsaa var glad.

Om jeg var ...

Jeg, som alle Dage var stoltere af de s. 20Børn, jeg har gjort, end af alt, hvad jeg forresten har gjort i Verden, skulde ikke være glad over mit Barnebarn ...

Jeg, som ikke véd noget andet helt godt end Livet og noget andet helt ondt end Døden, skulde ikke være glad, naar min egen Stamme grønnedes ...

Men hvad kunde I unge Abekatte af Onkler og Tanter vide om det, der rørte sig i mig den Dag.

Jeg undtager ikke engang ham, som stod dér og saa sig stolt omkring som den udlagte Barnefader. Jeg undtager ikke engang Konen, som pludselig er bleven Midtpunktet for hele Verden.

Ja, om det saa var vores allesammens Mor, var hun ikke et Haar bedre end I andre. Sad hun ikke dér, den latterlige, gamle Dame, og skinnede af Misundelse, fordi det ikke var hende, der skulde have Barnet.

I kan da nok forstaa, at det var altsammen lige til for mig, som har sat Jer s. 21allesammen ind i Verden og gennemgaaet det hele saa mange Gange.

Men Bedstefar ...

Det er, min Salighed, en anderledes Eksamen at skulle op til. Det er den store Generalprøve, hvor det gælder om at have Papirerne i Orden. Her kan der ikke knibes udenom. Her gælder ingen Slumpetræf.

Og selv om man klarede sig ved det grønne Bord som Far, kan man overmaade godt falde igennem som Bedstefar.

Enhver ordentlig Mand kan naturligvis være Far.

Han skal bare gaa trøstelig løs paa Livet og ærlig og altid fortælle Børnene, hvordan han sidder i det. Om Aftenen, naar han har sat sig paa Trappen og børster det Snavs af sine Støvler, som han fik, da han gik paa Gaden, — og han skal gaa paa Gaden — kigger han til Vejrs og forvisser sig og Børnene om, at de høje Stjerner der oppe blinker endnu, uforknytte og evige.

s. 22Med en Bedstefar er det en ganske anden Sag.

En Bedstefar skal altid have blanke Støvler. Og han maa gerne smile lidt af de høje Stjerner.

En Far skal være Gud Fader i Himlen ... stærk og paalidelig, uforanderlig, streng, retfærdig.

En Bedstefar skal være Vorherre selv ... den rigtige, gamle, gode Vorherre, som gik rundt paa Jorden og saa det altsammen med sit store Ansigt og satte det i Lave igen, om saa det var aldrig saa bagvendt.

Og hvis det saa endda var det hele.

Men enhver kan da forstaa, at en Bedstefar maa være en ganske anderledes ung og munter Mand end en Far.

Maa jeg spørge... hvad har en Bedstefar at bestille? hvad Grund har han til at være i daarligt Humør? hvad Paaskud til at lukke sig inde?

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

For ham gælder sandelig ingen som helst Undskyldning. Og der er ingen som s. 23helst Grænse for, hvad man kan forlange af ham.

Han skal have en Pose fuld af Godter og en anden af Historier. Han maa kunne sætte sin Paryk paa Langemand og snurre den rundt i Luften, saa man er ved at dø af Latter. Han maa kunde tage sine Tænder ud af Munden og lægge dem paa en Stol og gallopere rundt paa alle fire og gø som en Hund.

Og siden ... senere ... naar vi bliver større og store ...

Han maa kunne klare de Ærter, vi aldrig turde gaa med til Far. Han maa have sit Øre ved vort Hjerter og sin Haand aaben og sit store Smil, naar Skyerne kommer.

Børn ... jeg sad den Dag med en levende Fornemmelse af, at jeg trængte til at forny min Mønt. Jeg er rejst ud for at studere til Bedstefareksamen.

Og naturligvis maatte jeg til Paris.

Hvor mange Gange har vi ikke moret os over Tanternes Forargelse sig, naar de saa os paa Restaurant og Kafé.

s. 24Saadan et Liv vi førte ... sikken et Hjem ... de arme Børn, som sad dér og skejede ud med hver sin Avis ...

Ho, ho ... vi vidste nok selv bedst, hvad for Redefugle vi var. Al Tid hjemme ... hjemme, naar vi var ude.

Og naar vi fløj ud i Landet — var det saa kun for en eneste Sommermaaned — og slæbte et helt Vognlæs med os af Gardiner og Billeder, og hvad véd jeg, og tumlede med Bondestuerne, til de blev vores egne ...

Nej, jeg véd nok, hvad det er, jeg mangler.

Og nu er jeg i Paris.

„La Presse ... l'Intransigeant ... Messidore ...“

Jeg staar med hundrede andre og venter paa at slippe over Gaden. Endeløst ruller Toget af Vogne og Automobiler.

Saa løfter den Sergent de ville, som staar foran os, sin hvide Stav, og i samme Nu standser det hele.

s. 25Alle piler vi over paa det andet Fortov. Den hvide Stav sænkes igen, Hestehovene klapper paa Asfalten, Bjælderne ringer, Automobilerne hvisler og synger.

s. 26

I Dag er det Solskin. Og Solskin i Paris sidst i Februar er det samme som Foraar.

Ligesom jeg stikker Næsen ud af mit sorte Hotel, mærker jeg det og skynder mig op med min Overfrakke. Jeg køber mig en stor Buket Violer ...

I skal altid købe Violer i Byen. Violer hører Byen til. Naar I ikke mere har Penge til en Violbuket, kan I tro mig paa mit Ord, det er paa høje Tid, I kommer paa Landet.

Den hele lange Dag driver jeg rundt i Byen. Jeg har jo en lang Liste paa alt det, jeg skulde sé. Men jeg driver.

Jeg kan ikke andet.

Jeg har da ogsaa været paa nogle af de Steder, hvor den verdensberømte Kunst er opmagasineret. Men det gik ikke. Jeg s. 27duer ikke mere til den Slags i Paris end i København.

Jeg kan forstaa, at man pludselig kaster alting fra sig, hvor i Verden man saa er, og stjæler Pengene og tager med Ekspressen for blot en Time at staa Ansigt til Ansigt med Mona Lisa.

Men tradske sig dum i Louvres hundrede Sale, bare fordi man er i Paris ...

Saa driver jeg med god Samvittighed.

Parkerne døjer jeg ikke ... der er alle Vegne flere Statuer end Træer. Langs Seinen vandrer jeg, op og ned, over de høje Broer og altid tilbage til Pont neuf, hvor gamle Krøniker hvisker i alle Kroge.

Og frem og tilbage mellem Madeleine og Porte St. Denis, som jeg elsker højst af alt, hvad jeg har set

hernede. Jeg bliver nok engang kørt over af en Automobil, mens jeg staar og stirrer paa den stolte gamle Port, hvor Musketererne rider for mine Øjne med deres Fjerhatte og Kravestøvler og lange, blodige Kaarder.

Solen skinner i alle de muntre Øjne, s. 28der sér paa mig. Folk gaar lettere og raskere endnu i Dag.

Dér kommer en bluseklædt Arbejder med begge Hænder i Lommen og Kasketten bag i Nakken. Han synger af fuld Hals, og han synger godt. I tror sagtens, det er en letsindig Ungersvend, som har brændt den af? Pyt. Han har da allermindst sunget i fyrretyve Aar, og han har sit Værktøj under Armen.

Men Solen skinner jo.

Og lige dér, hvor jeg gaar, tørner to Køretøjer mod hinanden.

Aldrig i mit Liv har jeg hørt et Skænderi, som det de to Kuske leverer. Som Munden gaar, og Øjnene gnistrer ... som de fatter om deres Piske ... hvert Øjeblik synes jeg, at nu maa de da fare paa hinanden.

Naturligvis samler der sig øjeblikkelig stort Opløb. Naturligvis er der straks en Sergent de ville, som tager sin Bog frem og noterer.

s. 29Saa er der en i Hoben, der siger noget morsomt.

Jeg forstaar det ikke, men morsomt maa det være, for Latteren kommer som en Eksplosion. Kuskene stopper pludselig op i deres forbitrede Forklaringer og lér med. Den ene kommer med en Forbedring af Vittigheden, den anden vil ikke staa tilbage for ham ... nu lér de begge to, saa de er ved at tumble ned af deres Vogne.

Og Folk lér. Politibetjenten lér. Han trækker paa Skuldrene og stikker sin Bog i Lommen. Kuskene kører hver sin Vej. Historien er forbi og Opløbet blæst væk paa mindre end et Minut.

Solen skinner jo.

Jeg sætter mig udenfor min Kafé ... for jeg har naturligvis allerede fundet min Kafé og min bestemte garçon, der sørger for mig som en Fader for de ti Centimer, jeg giver ham ud over det almindelige.

Det er i det hele taget utroligt, hvad man faar her i Verden for en Smule Drikkepenge. Maaske ødelægger Systemet Opvarterens s. 30Moral. Maaske vilde Gæsternes Moral tage Skade, om de lod sig betjene i alle Ender og Kanter uden at yde Tjeneren Vederlag.

Moralske Spørgsmaal er vanskelige. Især i Solskin. Og i Paris. I skal bare ikke løbe efter den Mand, som altid hyler over Drikkepengene. Heller ikke efter ham, som hyler over sine Børns Skolepenge. Hyler han over begge Dele, skal I rende fra ham.

Muntert sér jeg paa de muntre Mennesker, som driver forbi.

Det kan nok være, Damerne har pyntet sig for Solen. De skinner og lyner og rasler. Alle Vegne lyse Hatte, flagrende Boaer, aabne Jaquetter og aabne Smil.

De fleste af dem er vist desto værre ikke anstændige.

Jeg er ikke nogen Kender i det Kapitel, skønt jeg er dansk og en gruelig Hjemmefødning. I Paris tror jeg, alle Damerne er uanstændige. I København tror jeg, de allesammen er anstændige. Det er to kapitale s. 31Fejltagelser, forstaar I nok, og jeg er meget ulykkelig over dem.

Skønt ... i Øjeblikket piner det mig nu ikke saa meget. Solen skinner jo. Den skinner i Paris. Og den vender saa underlig op og ned paa al Ting.

Hvem er anstændig? Hvad er Anstændighed?

Lad os nu engang sé ...

Nej ... lad os vente til en anden Gang ... sé paa den Dame, som kommer dér...

Gud forbarme sig, at hun kan gaa med saadan et brødefrit Ansigt under den Hat. Tante Anna vilde alene deraf slutte, at hun var af de værste.

Og hvis det saa endda var Hatten alene. Men hun er helt igennem smukt og udfordrende klædt. Hver Trevl er anbragt med djævelsk Beregning for at fremhæve hendes Legemes Skønhed.

Hun løfter højt op i sin Kjole, skønt Gaden er ganske tør. Den stygge Pige vil utvivlsomt vise sine fine Støvler ... maaske s. 32sit fine Smalben i den sorte Silkestrømpe.

Den stygge Pige er meget køn.

Hendes Haar er sat med stor Kunst og dyb Fordærvelse. Hendes røde Mund er halvt aaben, og hun smiler hele Tiden. Hendes Øjne smiler. Hun smiler af Sol.

Hun aander dybt op og skyder sit unge Bryst frem. Hun er straalende glad over sin skønne, sunde Krop og lér af Lykke, naar hun læser dens Pris i Mændenes Blik.

Jeg er ganske vis paa, hun længes efter, at nogen skal kysse hende. Hun kan ikke begribe, at ingen gør det. Det kan jeg heller ikke.

Nu staar hun stille og køber Violer.

En ung Mand standser ved den samme Blomsterpige. Jeg kan sé paa hans Øjne, at han er lige saa drukken af Sol som hun. Deres Hænder kommer til at røre ved hinanden i Kurven ...

Nu smiler hun lige op i hans Ansigt og gaar sin Kaas ... Han staar lidt og stirrer. 33og betænker sig og gaar saa efter hende.

Bare han naar hende, det Fjols ...

Nej, det er da en vidunderlig Sol. Og saadan en sælsom sød Duft, der kommer i Bølger ... jeg synes, det synger sagte højt oppe i Luften ...

Hvem er anstændig? Er Solen anstændig? Gud forlade mig min Synd ... men er Tante Anna anstændig?

Aa, lille Børn ... om vi dog havde lidt mere Sol derhjemme i Danmark.

Det er fortræffeligt med disse vekslende Aarstider, som staalsætter vores Karakter og gør Halvparten af os tuberkuløse, mens den anden Halvpart æder sin Mave syg for at holde Varmen og faa Tiden til at gaa.

Men der kunde gerne være lidt mere Sol.

Det er aldeles udmærket med denne barske Vinter, som bygger de tusinde Hjem saa stærkt og lunt og samler dem, som s. 34hører sammen, hostende og forsnuede om det runde Bord med Petroleumslampen.

Men Sommeren kunde gerne være lidt længere.

Et Par smaa Maaneder skinner Solen, — hvis den endda gør det. Det er et Æventyr, hvis Druerne modnes. Skoven faar netop Tid til at blive dunkel og grøn, Fuglene lægger deres Æg i en Fart, Roserne blusser akkurat ...

Saa er det forbi.

De graa Skyer lægger Laag paa Laag over os. Vi bestiller Cokes paa Gasværket, faar Tæpper paa Gulvet og gaar rundt i Galosker og Paraply ... et Folk af sure, rød næsede Farisæere, der greb Riset, da vi tabte Roserne.

Er der én, som gaar med bar Hals, er der altid syv, som fryser. Er der to, som kyskes, er der tyve, som spørger, om de har Lov til det. Det er udannet at lé, tarveligt at more sig, simpelt at bære sin Lykke til Skue. Det er uanstændigt at snakke til et Barn, før man véd, om dets s. 35Forældre er viede. Det er strafbart at have en anden Mening end sin Far.

Tante Anna ...

Kære Tante Anna. Som du sidder dér paa Forhøjningen bag dine blegrøde Pelargonier, er du en ægtefødt Datter af det solløse Land.

Din spidse Næse, dine vandblaa Øjne, din læbeløse Mund ... dine Klofingre og Strikkepinde, dit Refleksionsspejl, dine Ligtorne ...

Bild os bare ikke ind, at du er bleven saadan. Naturligvis har du udviklet dig i et godt Hjem under vekslende Aarstider og er gaaet frem i Dyd og gode Sæder til Glæde for dine paarørende. Men du er født med det.

Du strikkede i Moders Liv. Du havde Ligtorne, inden du fik Støvler.

Og din Sjæl er alle Vegne i det solløse Land.

Den har skrevet Lovene for det gode Selskab og Politivedtægten for det mindre gode. Den staar paa Prækestolen og paa s. 36Skolekatedret. Den er med stor Majoritet indvalgt i Rigsdagen af det ærede

Vælgerfolk, og Hans Majestæt Kongen har overdraget den at danne hans Ministerium. Den er Brudepige, den staar Fadder, den følger Lig ...

Kære Tante Anna. Du hygger dig godt derhjemme og fryder dig ved Livet fra din Forhøjning. Du synes, der er godt i Danmark.

Mange Blomster i Urtepotten og ingen paa Hatten. Blankt pudsede Ruder og daarlig Aande. Berlingske paa Dagligstuebordet og Smaabladene i Køkkenet. Ingen Penge i Haanden og mange i Bikuben. En fed Politibetjent paa hvert Gadehjørne, og alle Fængsler fulde af magre Forbrydere. Dybt ned i Skidtet for en rød Lakaj og Kast med Nakken for strejkende Arbejdere. Hver Søndag i Kirke og alle Ugens øvrige Dage ...

Du er ansvarsløs, kære Tante Anna. Du har faaet for lidt Sol.

s. 37Men Børn ... det er jo ikke bare Tante Annas Land. Det er mit Land, og det er Jeres.

Lov mig, at I vil løbe efter Solen som Hunde.

I skal være oppe, naar den kommer, og følge den til Dørs med Tak og Sang, naar den gaar. I skal lukke Jeres Sind op for den, saa der ikke er den Krog, den ikke har lyst i. I skal pynte Jer med den, naar I gaar til Dans hos Farisæerne.

Og hver en sur Tanke, hver muggen Forargelse, hver statsgaranteret Dyd, de bringer Jer, skal I stille paa Solprøve.

Men ved Vinter skal I huske, at den var der dog, og den kommer igen, og den er det hele.

„Garçon.“

I Dag faar han tyve Centimer over Taksten. For at han skal skinne, forstaar I.

Jeg gaar op over Bakken paa Boulevard Mont-Martre. Dér véd jeg en Bager, som har en Trækrude, hvor man kan købe sig den lækreste Brioche lige ud af Ovn.

s. 38Solen vælder og vælder. Folk er efterhaanden helt tossede. Det sér ud, som de raver. De løber hinanden paa Ærmet og siger Pardon og bliver staaende og snakker sammen uden Spor af Præsentation. Kunde jeg Fransk, gjorde jeg det samme. Nu maa jeg indskrænke mig til at rave.

Og jeg raver videre, medens jeg spiser Briocher.

Husker I, den Gang Tante Anna fortalte lille Ged, at pæne Folks Børn kom paa Flakkebjerg, naar de spiste Pærer paa Gaden? Ged spurgte hende ud. Da hun hørte, der var mange uartige smaa Dreng og Piger paa Flakkebjerg, stjal hun en Masse Pærer og gik op og ned foran en Politibetjent og aad dem for at komme derned.

Der lyder Musik lidt borte. Jeg gaar derhen. Inden jeg véd af det, har jeg købt en Sang, som en fed Dame falbyder med høj Røst, og befinder mig inde i en Port, stuvet sammen med en Mængde andre Mennesker.

s. 39Inderst i Porten staar en tykhalset, pluskæbet Mand paa en Forhøjning, saa han rager op over os alle. Han har stærkt nedskaaren Flip, rødt Kunstnerslips, pomadiseret Haar og svømmende Øjne. Sveden drypper af ham. Han ser fæl ud.

Men saa begynder han at synge Visen.

Jeg kan ikke forklare det. Men det er ikke til at tænke, hverken paa Tekst eller Melodi eller Sanger, saadan virker det under ét paa mig og paa os allesammen herinde i den halvmørke Port.

Her har I Visen:

s. 40Brise d'Amour aime un garçon.
Et, loin de la vaine chanson.
De la foule, elle s'évapore
Comme un souffle, comme un parfum,
Retrouver celui qu'elle adore
Car, entre tous, il n'en est qu'un
Qui, par le chemin de son âme,
Ait prit son petit cœur de femme.

Brise d'Amour,
Petite amie

Douce et jolie
Comme le jour,
Va donner le bonheur
A l'Élu de ton cœur
Brise d'Amour,
Brise d'Amour!

Sans se lamenter ni souffrir,
Brise d'Amour vient de mourir
Par un soir embaumé d'Automne;
Le dieu d'Amour qui lui fut doux
Lui dit: Belle enfant, je te donne

s. 41 Le droit de rester parmi nous
Sous la forme étrange indéfinie,
Du souffle léger de la brise.

Brise d'Amour,
Petite amie
Douce et jolie
Comme le jour,
Viens caresser le soir
Nos fronts chargés d'espoir,
Brise d'Amour,
Brise d'Amour!

Er det Solen derude, eller hvad er det ...

Jeg sér fra den ene til den anden i Skaren omkring mig.

Det er Folk af alle Slags, som tilfældig er kommen herind ligesom jeg. Der er to Sypiger, som staar med hinanden under Armen og Hovederne tæt sammen, mens de læser. Der er en bred Slagter, en Læredreng, en Kontormand, en Arbejder med Cigaretten i Mundvigen, en tyndslidt Kone med et lille Barn paa Armen, et udmajet gammelt Fruentimmer ...

De er allesammen fuldt optagne. Flere s. 42 og flere synger med. Kontormanden sætter i med malmfuld Røst, Slagteren har en ganske tynd Stemme ... Læredrengens er i Overgang ... nu hører jeg tydelig de to Sypiger skingre igennem.

Forsangeren dæmper sin Røst lidt, efterhaanden som de kommer med.

Nær ved mig staar en fin, gammel Herre med Silkehat, Pels og Guldlorgnet. Han holder Papiret tæt op til sine Øjne. Jeg sér, der dæmper et lille Smil under hans hvide Knebelsbart ... han slaar Takt med Hovedet ... nu nynner han med de andre.

Da vi kommer til det tredie Vers, synger jeg selv med.

Og langt ud paa Eftermiddagen, da Solen længst er borte, og hundrede Indtryk har lagt sig over det fra Porten paa Boulevard Montmartre, griber jeg mig i at nynne:

Brise d'Amour
Petite amie
Douce et jolie,
Comme le jour.

s. 43

Hver Dag ved Firetiden sér jeg paa Boulevarden tre unge Fyre, der altid følges ad og trods deres ejendommelige Ydre ikke synes at tiltrække sig nogens Opmærksomhed uden min.

Men her i Paris vender man sig knap efter en Hindu i Nationaldragt.

„Peintres artiste,“ siger min garçon og trækker beklagende paa Skuldrene.

Han har fanget mit Blik efter de tre og er som altid af sig selv til Rede med en lille Oplysning. Jeg skylder ham allerede mange Gange mere, end Centimer kan udtrykke.

Og han sér altsaa paa Kunstens grønne Spirer med samme Overlegenhed som en agtbar, dansk Overkelner.

Nu skal det indrømmes, at de unge Herrer ikke sér videre skatteydende ud.

s. 44 De er ganske ens. Æventyrlig spidse Skæg og flagrende Romanhaar. Uhyre Bulehatte med uhyre Buler i, fyldte til Randen med Støv fra Dagen og Vejen. Ikke noget synligt Linned, korte, ærmeløse Kapper, snævre Bukser, som er trodsigt flossede forneden, og højst paaklagelige Støvler.

De ryger Shagpipe og spytter langt og lydeligt. De sér slet ikke paa Mændene og frækt paa Damerne. Hver Gang de kommer ud for den store Kunsthandlers Vindu ved Siden af Kaféen, staa de stille, peger paa de udstillede Malerier, sér maalløse paa hinanden og griner djævelsk.

Der er ingen Tvivl om, at det er Folk, som har Fremtiden for sig. Jeg kender dem jo hjemmefra. Her er blot Fremtiden saa meget større og Nutiden derfor noget grueligere.

Men stop lidt ... nu sér jeg det. Det er hverken mere eller mindre end de tre udødelige Musketerer i moderne Udgave ... mousquetaires artiste ...

s. 45 Jeg gaar efter dem, fast besluttet paa ikke at slippe dem, før de har bønhørt mig.

Og det bliver en drøj Tur.

Først to Gange gennem de indre Boulevarder. Saa en Sviptur i Champs Elysées. Og saa Pokker i Vold over paa rive gauche gennem Egne, jeg aldrig har sét ... gennem Byer, maa jeg hellere sige, for Paris er i Virkeligheden en Mængde Byer, som har lagt sig klods ved Siden af hinanden og er bleven sig selv endda.

Jeg faar ikke Tid til at sé mig om af Frygt for, at mine Musketerer skal slippe mig af Hænde.

Nu forsvinder de i en Port. Jeg sér dem staa derinde i Halvmørket og stikke Hovederne sammen. Lidt efter kommer Athos og Porthos ud igen og giver sig til at vandre taalmodig op og ned ad Fortovet.

Jeg gætter, at Aramis er paa et Laanekontor. Men jeg gætter fejl. Dér er han og har en Kavalér med, der sér aldeles ud som han selv og de andre.

s. 46 D'Artagnan naturligvis, jeg Fæ.

Videre vandrer vi alle fem og ender omsider i en lille Restaurant paa den anden Side Kirkegaarden Montparnasse.

Musketererne er aabenbart kendt herinde. De sætter sig ved et Bord ved Hjørnevinduet, hvorfra de kan sé ud over Gaden, hvor det elektriske Lys allerede er tændt. Jeg tager Bordet nærmest ved dem og bestiller mig noget Mad.

De har sat deres Kærester Stævne og er utaalmodige over, at de ikke kommer. Men ingen af dem har Ur paa Lommen, og der er heller intet i Restauranten, saa Utaalmodigheden kan ikke faa nogen rigtig Basis.

Og dér er de da ... d. v. s. der er kun tre. De bliver modtaget med en Strøm af Bebrejdelser, som de svarer paa, mens de skiller sig af med deres Overtøj. Saa sætter hver sig hos sin Ven ... det er d'Artagnan, som ingen Pige har, og han sér ked ud af det.

Der begynder en vældig Diskussion om s. 47 Spisesedlen. Det er Fest i Dag, og ingenting er godt nok. D'Artagnan, som kun har sig selv at betale for, stiller de vildeste Forslag, som Athos forkaster, saa hurtig som de fremkommer. Omsider bliver man enige, og Serveringen begynder.

Jeg drikker min Vin, som er udmærket, og sér paa Damerne.

De er alle tre ganske unge og slanke, tarveligt og smukt klædt, fulde af Ynde i deres mindste Bevægelser. Deres Ansigter er den Slags moderne, som ingen Ting siger, før de smiler eller taler.

Som de sætter sig til Rette og ordner deres Haar og snakker med deres stille Stemmer, kalder de frem i min Erindring hundrede nordiske Billeder, hvor Kunstneren med en Haand, der ikke rystede, har fæstet sin Hustru og sit Hjem paa Lærredet.

Jeg retter et Spørgsmaal til Porthos, som sidder mig nærmest. Han svarer høfligt den fremmede. Athos føjer en yderligere Oplysning til, Aramis korrigerer ham, d'Artagnan s. 48 udbeder sig med største Artighed en nærmere Forklaring af min Mening. En af Damerne har forstaaet mig bedst og udvikler det for sit Selskab.

Lidt efter sidder jeg ved Musketerernes Bord. Jeg bliver forestillet for Mademoisellerne Amélie, Madeleine og Hortense, faar Lov til at bestille et Par Flasker Vin og hygger mig godt hos mine nye Bekendte.

Jeg vilde lyve, om jeg sagde, jeg forstod for mange af deres Ord ... de taler ustandselig med rivende Fart og i

Munden paa hinanden. Jeg vilde lyve grovere endnu, hvis jeg nægtede, at jeg forstod deres Mening. Nok har jeg Kone og Børn og Møbler og et Par kvitterede Regninger, men jeg har ikke glemt de grønne Dage, da jeg ikke ejede nogen af disse Valuta, men ellers den hele Verden.

Vi snakker — de snakker — om Kunst.

Den sjofle Kunst, som fylder Markedet under Avisernes Trompetstød ... den gode Kunst, som hænger uanmeldt, usolgt og s. 49 usælgelig paa deres og deres Venners Ateliervægge ... Kæltringekunstnerne, som lefler for Publikum ... den ærlige Kunstner, som dør af Sult.

De finder de platteste og de sublimeste Udtryk for deres Foragt og deres Beundring. Athos er den mest tungt bevæbnede, Porthos den groveste, Aramis den vittigste.

D'Artagnan farer op og forsikrer os, at han giver baade den gode og den daarlige Kunst Døden og Djævelen. Han vil aldrig mere røre Pensel og Palet. De andre siger, han er bare syg. I Fredags forlod Jeanne ham, og han har endnu ikke faaet sig en anden Elskerinde. Ellers er han den dygtigste af dem alle.

Skulde jeg ikke kunne forstaa det, selv om det gaar for sig paa Fransk? Har jeg ikke været med til det før, selv om Ord og Gestus ikke var saa rasende ... selv om Vinen hverken var saa god eller saa billig ...

Jeg sér til de tre Damer.

De tager ingen Del i Diskussionen, hører s. 50 slet ikke efter. De snakker ivrigt med sagte Stemmer ... saa dyrt al Ting er blevet ... det er næsten umuligt at skaffe Grøntsager nu ...

Saa kommer Øjeblikket, da Musketererne har brændt alt deres Krudt af, og jeg maa til at fortælle om mig selv.

Med Danmark kommer jeg naturligvis ingen Vegne. Jeg stikker dem Thorvaldsen ud ... H. C. Andersen ... Finsen ...

Var han peintre artiste?

Ærlig og frejdig fortæller jeg dem da, at jeg er rejst ud for at studere til grandpère-Eksamen.

Jeg skildrer dem Forholdene i mit Fædreland, hvor enhver Mand underkastes den strengeste Prøve, naar han skal til at være Bedstefar. Ikke blot sonderes hans Liv i dets skjulteste Folder. Ikke blot vejes alt, hvad han har gjort og sagt, paa Guldvægt. Men han maa fremstille sig for Eksamenskommissionen, der bestaar af Højesteret og Ministeriet under selve Majestætens Forsæde og dokumentere, at han er en s. 51 vis Mand og en verdensferen Mand, hvem man kan betro Bedstefaderværdigheden, der i Danmark anses for lig med de højeste Udmærkelser.

Jeg taler mig varm og mærker med Fryd, hvordan det franske Sprog spiller paa min Tunge. De stirrer paa mig med runde Øjne.

„Og Barnebarnet,“ siger Aramis. „Hvis De nu ikke bestaar Eksamen?“

„Saa bliver Barnet druknet.“

„ Vous vous moquez de nous, monsieur, “ siger Mademoiselle Hortense fortrydelig.

Vi brister allesammen i en umaadelig Latter.

Og herefter er der ingen Tvivl om, at jeg er en storartet gammel Fyr.

Vi vil sés tit. Jeg skal komme op og sé deres Billeder. Om jeg har i Sinde at blive længe i Paris? Jeg skal ikke bo paa det Hotel. De skal skaffe mig et pragtfuldt Værelse herovre paa Gauche'n ... med Sovekabinet og Udsigt over Luxembourghaven.

De skal forestille mig for en smuk Dame s. 52... en rigtig god og kærlig lille Pige, som skal styre min Menage saa mageløs økonomisk ...

Ja, Børn ... jeg véd skam ikke, hvad det var blevet til, hvis ikke pludselig d'Artagnan, som sad nærmest ved Vinduet, var faret op med et højt Brøl.

Han peger ud, og vi løber alle til.

Nede paa den lyse Gade kører en elegant Herre i aaben Landauer... pelsklædt Kusk og Tjener, Gummihjul, dansende Skimler, Bjælder paa Seletøjet ...

De fortæller mig, at det er en berømt Maler.

Oprindelig et stort Talent ... kunde naaet det højeste. Solgte sig til Publikum for Guld ... nu Verdens elendigste Plakatsmører ... den lumpneste Gøgler ... har tjent ti Millioner paa sit Svineri ... forleden var en Ven af dem hos ham for at vise ham sit Arbejde ... han blev ikke engang modtaget ... merde ... merde ... merde ...

Manden dernede er længst rullet bort s. 53 paa sine Gummihjul. Men Musketererne tumler omkring mig med sorte Øjne og vanvittige Gebærder. De kan aldeles ikke forstaa, saa udeltagende jeg er, og bliver ved med deres:

„Merde ... mer de ... merde.“

Jeg føler mig som en rigtig Lus.

For jeg kender jo ikke Maleren. Og jeg forstaaer mig kun lidt paa Kunst. Og jeg véd saa godt som nogen, at der skal tjenes Penge til Kone og Børn.

Vi har vist ogsaa drukket for megen Vin. Det summer i mit Hoved.

Men først og sidst har jeg Fornemmelsen af, at jeg er saa rent fortvivlende dansk.

Det er mig ganske umuligt at udtrykke mine Tanker paa Fransk. Formodentlig eksisterer der slet ikke saadan noget hernede. Jeg har læst engang, at der ikke er noget fransk Ord for Hjem. Der er da heller ikke nogen hos os, der tager saa forfærdelig paa Veje ...

„Merde,“ skriger de, „ merde ... merde.“

Saa klarer det pludselig for mig.

s. 54 „I har Ret,“ siger jeg. „Den Mand, som i vore Dage ejer ti Millioner ... han er ... han maa være une merde.“

Vi sidder atter om Bordet.

Musketererne konfererer hviskende, ogsaa med deres Damer. Resultatet foreligger lidt efter i tre nye Flasker. Da de er tømte, giver jeg andre tre, og Aftenen ender i Glans og Glæde.

Nu er der ingen Tvivl om, at denne Dags Oplevelser er et alvorligt Vink fra Himlen. For da jeg kommer til mit Hotel, ligger der midt paa Bordet Kæmpens Brev, hvori hun højtidelig meddeler mig, at nu vil hun være Maler for Alvor.

Det er blot underligt, at Himlen ikke efterhaanden kender mig bedre.

Meddelelsen kommer mig naturligvis ikke overraskende.

Kæmpen kan hverken læse eller skrive, sy eller brodere. Husgerning snyder hun sig fra, som enhver brav ung Pige nu om Dage. Saa ét Sted maatte det jo slaa ud.

Sé har hun altid kunnet. Tegne har hun s. 55 altid gjort. Talent har hun. Om hun har Talent nok, kan bare Tiden vise. Der skal Flid til, Udholdenhed, Held og Humør.

Hun har altsaa min faderlige Velsignelse.

Og for at hun ikke skal blive vigtig og Haps ikke skinsyg, erklærer jeg med det samme, at det vilde være mig en stor Glæde, om alle mine Børn blev Kunstnere, Journalister eller Forfattere.

Der er jo ingen Tvivl om, at det er langt bedre Livsstillinger end de fleste andre.

For at begynde med det økonomiske, hvad der maaske er sømmeligst for en ansvarlig Fader, og i en Verden, hvor Pengene rangerer saa højt, at Falskmøntneri bliver straffet strengere end Voldtægt, saa tjener en dygtig Kunstner, Forfatter, Journalist flere Penge end f. Eks. en Embedsmand.

Og saa forresten ...

Skal jeg ønske min Datter et Embede som Lærerinde, hvor hun Dag efter Dag og Aar efter Aar afstumpes i Omgangen med den lille Tabel og de store Profeter s. 56 og rekreerer sig som Bestyrelsesmedlem i Mødres og Børns Bispisning eller som Taler for Kvindens Valgret?

Skal jeg ønske min Søn bisat i et juridisk Kontor, hvor Støvet falder tættere og tættere paa hans Sind, mens

han avancerer, og han tror, han børster det af sig, naar han gaar til Middagsselskab eller L'hombre?

Skal jeg ønske hende en tom, men privilegeret Stilling som Hustru? Skal jeg ønske ham bag en Disk, hvor han leverer to Løgne pr. Pund og tre pr. Alen?

Ære være dem. Ære være dem alle og mange fler. Det er nødvendigt, at der er saadan nogle. Det er rimeligt, at I bliver saadan nogle.

Men ønske Jer ind i det ... puffe Jer ind i det ... glæde mig ved at sé Jer under Arbejdets Forbandelse, naar jeg véd, man kan leve under dets Velsignelse ...

Kæmpe ... du har valgt et dejligt Liv ... et Friherreliv ... et Liv, der leves.

Men søstærk maa du være, for du kommer til at vippe.

s. 57 Du kommer til Tops, hvor der ingenting er uden dig og dit Arbejde, hvor Himlen er mere blaa og Luften mere klar end noget andet Sted paa Jorden. Og du kommer til Bunds i Bølgedalen, hvor du ikke kan øjne en Stump Stjerne og misunder den mindste Spækhøker i Løgstør.

Du kommer til at føle dig hævet over hele Verdens Dom og knust under en Dumrians Kritik. Du kommer til at savne en Hundredkrone saa bittert, som hang Livet og Lykken af den, og du kommer til at juble over en Tikroneseddel, som kunde du klare dig med den til dine Dages Ende.

Du kommer til at leve og betale for dig.

Men enten det gaar godt eller skidt, maa du altid være vanvittig storsnudet og usigelig beskeden. Du maa aldrig slippe din Længsel efter Bjergets Top og altid gøre din Gerning i Dalen. Du maa føle dig kapabel til at smykke en Domkirke og være glad, naar du faar Lov til at dekorere en Retirade.

Maaske slipper du nemt til det. Dit Humør s. 58 er saadan, at jeg kunde tænke mig det. Der er Kunstnere ... udmærkede Kunstnere ... hvis Liv rinder som en Dans, fordi de hurtigt og lykkeligt fandt den Plads, der var deres, og forsvarede den, mens de maledede baade sig selv og Menneskene tilpas.

Men det kan ogsaa være, du stiler saa stort og saa sært, at du ingen Forstaaelse finder ... Aar igennem ... aldrig maaske. Saa kommer du til at vandre ensom og mager gennem Verden, nære dig af din Tro og din Trods og lappe din Fattigdom med Drømmen om evig Berømmelse.

Det har ogsaa sin Charme. De store, som først levede, da de var døde, havde Stunder, om hvis Skønhed vi andre ingen Anelse kan have.

Og hvis det gaar dig saadan, at det brister for dig ... at du selv sér, du spændte Buen for højt og maa nøjes med det, der var mange Gange mindre end din Ungdoms Drømme ... naa ja, saa maa du nøjes.

s. 59 Er der ingen andre, der maa det ... ingen Videnskabsmænd, Embedsmænd, Købmænd, Bønder og Skoflikkere?

Men først skal du nu kile paa og lære dit Haandværk ... slide som en Svend, forstaar du. Og saa skal du ud i Verden, hvor de store Fugle flyver, og de smaa Fisk bliver ædt ... langt ud ... længe ude ... til du kender dine Kræfter.

Du har min faderlige Velsignelse, Kæmpe.

Det vil være mig en Ære og en Hjertens Glæde at træffe dig blandt Musketererne paa Knejpen bag Kirkegaarden Montparnasse.

Og skulde det ské, at du kom til at køre i Landauer med pelsklædt Kusk og Tjener, Gummihjul, dansende Skimler og Bjælder paa Seletøjet ...

Naa, ja. Jeg er en Mand, der har oplevet lidt af hvert, saa jeg finder mig vel i det ogsaa.

s. 60

Ide sidste Dage har jeg turet rundt i Omegnen.

Jeg véd knap selv, hvor jeg har været, for jeg fæster mig kun lidt ved Navne. I den tidlige Morgen rejser jeg med Toget eller Seinedamperen til en Station, som jeg har valgt paa Kortet af en eller anden ligegyldig Grund, og saa giver jeg mig paa Vandring.

Jeg gaar mellem de Villaer, som alle Vegne skyder op i Tusindtal og gemmer de forskelligste Ting bag deres klosteragtige Havemure. Jeg titter ind, hvor jeg kan komme af Sted med det, læser i et Ansigt, en Rude, en

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Pige, der banker Sengklæder, en Gartner, der gør Haven i Stand til Vaaren.

Der er ikke det mindste af Provinsen ved disse store Villabyer.

s. 61 De er Paris endnu.

Eller de er Kommentarer til Paris ... Afslutning paa det brogede Liv derinde... Nøglen til Verdensstadens Gaade ... Gryden, hvorfra Dampen stiger, som bringer Verdens Næsebor til at skælve ... noget af hvert og det altsammen paa én Gang.

De oprindelige, indfødte sér jeg ikke meget til. De har sagtens trukket sig tilbage som Fiskerne i Hornbæk ved Sommertid. Jeg sér ikke andet end Parisere og fremmede.

Her er Pensionistens nødtvungne Nøjsomhed. Her er Stræberens Søndagsglæde og Bedsteborgerens Skilling paa Skilling sammensparede Alderdomsidyl. Her er Kunstnere og Videnskabsmænd, Turtelduer, landsforviste og landflygtige, Digtere, Anarkister, Nordmænd og mangfoldige andre Møl, som flager om Paris' elektriske Sol, men af en eller anden Grund har deres Rede herude i det grønne.

Fælles for dem allesammen er det, at deres Personlighed er ligesom faldet i Lave s. 62 herude. De er, hvad de er. De arbejder, elsker, hviler sig uden Bagtanker.

Jeg sér gennem Jernporten ind i Rentierens velholdte Have. Den hvide Villa skinner mellem de bladløse Træer ... dér kommer Manden selv, en lille, tyk Mand og hans store, tykke Kone.

De snakker med Gartneren og gaar rundt og kigger, om der ikke snart kommer noget op af den gode Jord. Interesserede lytter de til Gartnerens Forklaring ... Rentieren har Avisen i Haanden, han har studeret „Russernes“ Kurs til sin Morgenkaffe ... Det er sølvgraat Haar og Aftenrøde til mange danske Viser.

Og lige ved Siden af bor Russerne.

Der er ingen Gartner, som pusler i Haven. Den gror lidt vildt, Huset selv sér forsømt ud. Det har i mange Aar været lejet ud til Russere. De er kommen og rejst. En Dag var der en ny Lejer, uden at nogen havde mærket, at han var flyttet ind og den gamle ud.

Ingen véd, om han laver Bomber eller s. 63 Brochurer eller noget andet, der før eller senere vil lægge hans Hænder og Fødder i Jern og bringe ham til Sibirien, hvis han ikke benaades med Galgen.

Ingen véd, om han maaske allerede har kastet Bomben ...

Der er saa stille i det russiske Hus, mistænkelig stille, siger Naboen, den lille tykke Rentier. Han er ikke et Øjeblik i Tvivl om, at de konspirerer mod den hellige Czar, og det vil altsaa sige: mod de hellige Obligationer.

Saa ked er han af Naboskabet, at han absolut tænker paa at sælge og flytte fra Egnen. Den Fyr derinde forstyrrer hans Middagssøvn. Han drømmer, at Czaren falder, og Obligationerne falder. Og hvordan skal saa en redelig lille parisisk Rentier i det Republikkens Aar 1907 blive staaende?

Men han kan ikke bære det over sit Hjerte at skilles fra Vinrankerne, som er begyndt at vokse saa godt paa Skrænten s. 64 bag Huset. Og Roserne tegner saa godt i Aar ...

Desuden er der jo Russere alle Vegne.

Det er mig næsten umuligt at blive af med Manden, som fortæller mig alt dette.

Jeg standsede ham og spurgte om en Vej, hvor den gik hen, og hans Høflighed er uden Grænser. Han vil følge mig, og han følger mig. Han har boet her, siden han var fem Aar og syv Maaneder, og han kender alt og alle. Jeg kan prise min Lykke, at jeg traf just ham. Ellers plejer han aldrig at gaa ud før elleve, men i Nat har han sovet saa daarligt, fordi han har faaet Brev fra sin Datter i Lyon. Hun er gift med en Læge, og hun har aborteret. Og de vil saa gerne have et Barn ... helst en Pige ...

Han fortæller mig om Rentieren og om Russeren og om den smukke Amelie i den næste Villa.

Hun er flyttet herud for nylig. Ingen véd, hvem hun er. Saa snart hun kommer udenfor Porten, trækker hun et tæt Slør s. 65 for Ansigtet. Hver Eftermiddag tager hun med Toget til Paris, og hver Nat kommer hun tilbage ... sommetider i Automobil.

Saa har hun sin Elsker med sig. Ingen véd, hvem han er ...

Sé ... sé ... dér er Elskeren ... dér er hun selv. Nu skal han til Byen ... han tager til Byen hver Formiddag.

Om jeg bare vil sé ... hun staar paa Trappen og kysser og kysser ham til Tak og Farvel ...

Ja, de Fruentimmer. Han tror bestemt, den smukke Amélie er Skuespillerinde. Jeg véd bestemt, at for Øjeblikket spiller hun ikke Komædie.

Omsider lykkes det mig at slippe fra den venlige Mand.

Dog ikke før jeg har faaet at vide, at hans Datter først var forlovet med en Prokurator i Nantes, som destoværrer døde. Det gør mig ondt. For havde han levet, havde hun maaske ikke aborteret.

Jeg siger det til ham, for hvad skal jeg sige. Men jeg sér straks, at hans Hjerne s. 66 ikke kan rumme denne nye Kombination, og jeg iler med at forsikre ham, at jeg for mit Vedkommende kun har Grund til at glæde mig over Prokuratorens Død. For havde han levet, saa havde Datteren jo ikke aborteret i Lyon, og saa var han ikke staaet tidlig op, og jeg havde ikke mødt ham i Dag og faaet alle de interessante Oplysninger.

Han er henrykt.

Og da jeg saa kommer i Tanker om, hvem jeg selv er og fortæller ham, at jeg hver Dag venter Telegram fra min egen Datter, at hun har gjort mig til Bedstefar, omfavner han mig med fugtige Øjne, trykker mig til det Hjerte, der har banket her, siden det var fem Aar og syv Maaneder, og giver mig sin Svigersøns Adresse, for hvis jeg skulde komme til Lyon.

Jeg giver ham min Dattermands til Gengæld for det nærliggende Tilfældes Skyld, at han skulde komme til Danmark. Han opskriver den, holder den ud fra sig, læser den med lysende Øjne og takker s. 67 mig varmt. Vi skilles under en Styrregn af merçi ... merçi bien ... mille merçi ... bonjour ... au revoir ...

Men jeg drejer blot lige om Hjørnet. Saa snart jeg er sikker paa, at min nye Ven er borte, vender jeg om og gaar tilbage til Russerens Hus.

Jeg har et Anbefalingsbrev i Lommen ikke til ham derinde, men til en af hans Landsmænd. Det er ligegyldigt, for jeg har ikke brugt det, og jeg bruger det ikke.

Jeg kan ikke taale at være sammen med de Mennesker.

Naturligvis har jeg truffet dem nu og da. De er jo ikke til at undgaa. Som dødsviæde Korsfarere, flere og flere for hvert Aar der gaar, ruster de sig altid og uafslædig til Tog mod deres hellige Land ... deres eget Land. Overalt, hvor de kan faa Lov til at være en Stund i Fred spredes og samles de, til deres Kærlighed atter kalder dem til Kamp.

Jeg husker engang ... det var vist i Hamborg.

s. 68 Vi var nogle Stykker samlede til Fest paa en Restaurant. Der var Vin og Lys og Blomster og skønne Damer i skønne Klæder. Vi kendte hinanden, stolede paa hinanden, kunde følges saa langt, at ingen Mislyd forstyrrede vort glade Samvær.

Det var ikke Pjank, vi morede os med, ikke heller var vi kommen sammen for at æde og drikke. Vi omlagde uden at blinke de største Værdier, afsatte Fyrster, omredigerede Lovene og fyldte Rigets Tugthuse med de af Rigets gode Mænd, som rettelig burde være der.

Saa kom han ... Russeren ... en af dem, som har et stort Navn i Czarens Politiregistre.

Vi havde ventet ham. Vi havde længtes efter at sé ham, og vi sprang op fra vore Stole, da han stod der.

Men da jeg saa hans Øjne og hans Mund, var det mig pludselig, som om Lysene sluktes, de skønne Damer falmede og tunge Bloddraaber dryppede paa den hvide Dug.

s. 69 I forstaar nok, det var ikke Mørket og Blodet og Alderdommen, jeg ræddedes for. Det var Lysene og den hvide Dug, jeg skammede mig over.

Alle de store Ord, vi havde talt — og de var store nok for os og større end de fleste af os turde vove at sige dem udenfor Vennekredsen — de klang bort i Luften som Finkepjadder, nu jeg saa hans rolige Øjne med al Ruslands Vé og Vælde paa Bunden ... hans tavse Mund, der raabte saa højt om Handling.

Min Festglæde var borte. Jeg kunde bare sidde mellem de andre og sé paa ham.

Og næste Gang ... det var et Aarstid efter ...

Jeg gik langs Broholms Havremark en dejlig Høstdag.

Ingenting er saa dejlig som en dansk Høstdag under høj Himmel. Det er Lønningsdagen, hvor Vorherre betaler alle Mennesker, hvad han er dem skyldig for Aarets Møje. Da jeg var ung og blød i s. 70 Sindet,

tænkte jeg, at saa vidt kunde det aldrig komme, at danske Arbejdere lod det gode, gule Korn ligge og raadne paa Marken.

Jeg blev staaende og saa paa Folkene, der sad og spiste deres Mellemmad. I en Klynge for sig selv sad Polakkerne.

Og pludselig saa jeg to Øjne og en Mund ...

Det var ham ... Russeren fra Hamborg ... svedig og brun, i Træsko og blaa Bomuldsskjorte, spisende en Rundtenom Rugbrød med Kommenost.

Han kendte ogsaa mig eller huskede, at vi havde sét hinanden før i Verden et Sted, og gjorde Tegn, at her maatte vi være fremmede for hinanden.

Jeg gik hen og hilste paa Forvalteren, der stod for sig selv og slog med sin tykke Stok paa sine Støvler. Han fortalte mig, at min Mand var den bedste af alle Polakkerne.

„Han er ligefrem et Menneske mellem alle de Dyr. Saa dygtig han er og saa pæn s. 71 og fredsommelig. Han drikker sig aldrig fuld en Gang. Forpagteren bød ham forgangen en høj Løn, hvis han vilde blive paa Gaarden; men han maa hjem, siger han.“

„Saa faar han sagtens større Løn et Sted derhjemme.“

„Naa da. De faar Klø og sulter og bliver puttede i Hullet for et godt Ord, efter hvad de andre siger. Selv har han aldrig klaget sig, men nikker bare og siger, han maa hjem.“

Saa brølede han Folkene til Arbejde. Jeg saa efter Russeren, som ikke en eneste Gang saa efter mig, og gik saa hjem i min Stue.

— Nej ... jeg opsøger ikke den Russer, til hvem jeg har Anbefalingsbrev.

Jeg tør ikke bære mit lille, radikale danske Lys ud i den Storm, der staar fra det underfulde Østerland, hvor Menneskene er saa forkuede og saa ranke, og Retten og Uretten saa tindrende klar ... hvor en jævn Student, en lille Lærerinde pludselig s. 72 aabenbarer sig som historiske Helteskikkelser og straks betaler deres Glorie med den bitre Død.

Jeg skal jo hjem igen.

Og hvordan skal jeg kunne flamme i Indignation over Karen Bornemanns Forkastelse, naar jeg har Lungerne fulde af Luften fra en Verden, hvor enhver Ytring af aandeligt Liv slaas ned med Politiknipler?

Hvordan skal jeg kunne oprøres i min Sjæls Inderste over en Minister, som begunstiger sine Venner, naar jeg har Ørene fulde af gruelige Beretninger om en anden, som hænger sine Fjender?

Nej, nej ... jeg maa være forsigtig og holde til Raade med, hvad jeg har.

Resolut vender jeg Ryggen til Russerens Hus og gaar.

Helt gennem Villabyen gaar jeg, over Marker, hvor det gryende Foraar staar som en Dis om de pløjende og harvende Bønder, langs Floden, hvor de trækker de tungt lastede Pramme, ad lange, skønne s. 73 Poppelalleer, forbi en Herregaard og ind i en stor Skov.

Det vrimler med Misteltene i Skoven. Hvert Træ omtrent har Toppen fuldt af dem. De hænger som grønne Kragereder og gynger i de bladløse Grene.

Bare paa Misteltenen mærker jeg, at jeg er langt borte ... Misteltenen, som i Danmark er et Eventyr ... saa sjældnen og sælsom, at den blev valgt til Balders Bane.

Jeg husker ikke, om det er én eller to, vi har, hegnede og fredede, omstændelig stedfæstede og beskrevne, besøgte af andægtige Botanikere, som kommer langvejs fra. Maaske den ene eller de to er døde, siden den Gang jeg studerede Naturen med store, glade Øjne og længtes brændende efter at sé dem.

Nu om Dage sælges de jo læssevis hver Jul paa Grønttorvet i København. De kommer sagtens fra England, hvor de hænger under Loftet, og hvor den Kavallér, som lokker sin Dame hen under Kvisten, har Ret til et Kys. Eller fra Frankrig, hvor de s. 74 kysser Pigerne hele Aaret rundt under hvert Træ i Skoven.

Men det kommer sig naturligvis af Sædernes Forfald.

I gamle Dage skulde her i Frankrig en uskyldig og hvidklædt Yngling i selve den hellige Midsommernat skære Misteltenen med en Guldsegl. Saa vandt han sin Elskede og Lykken i Livet.

Dengang var der nok knap Tid paa Misteltenen.

Men efterhaanden blev det sagtens skralt med de unge Mænds Uskyldighed, og Guldsegle fandt man vel heller ikke mere paa Gaden. Saa nu florerer Misteltenen i Fred.

Jeg gaar videre under de tusinde grønne Kragereder, faar fat i et Par af de løjerlige Kviste og sender Jer dem som Bevis paa, at jeg er i Eventyrland. Jeg tager dem af et fældet Træ. Jeg vilde saa gerne klatre op i Toppen af et af dem, der staar og lever, og hente min Trofæ dér. Men jeg er desværre for tyk. Og det s. 75vilde heldigvis ikke passe sig for en Bedstefar.

Det varer længe, inden jeg kommer ud af Skoven, og saa er jeg i det rigtige Bondeland. Jeg mærker det, da jeg naar en lille Landsby og slaar mig ned i Kroen for at spise og hvile mig efter den lange Tur og finde Maaden, hvorpaa jeg skal komme tilbage til Paris.

Det er en rigtig Bondekro.

De sér naturligvis paa mig, for her kommer jo ikke fremmede hver Dag. Men de behersker deres Nysgerrighed. Der er overmaade snavset alle Vegne, og Maden er slem. Jeg har et bestemt Indtryk af, at der er en Stue for Honoratiores og bedre Mad at opdrive, men Værten er døv for mine Forestillinger. Alligevel bestemmer jeg mig til at blive Natten over og faar anvist et Kammer og en Seng, som svarer til Maden.

Men de holder jo heller ikke Kro for min Skyld.

Kroen er for de indfødte Honoratiores, s. 76som kommer her om Aftenen og om Søndagen og tager sig en Flaske Vin. For den indfødte Bærme, som drikker sig fuld i Kælderstuen. For Dyr læge og Doktor og Landmaaler, som tager herind engang imellem i Forbifarten. For de handelsrejsende, der kommer til bestemte Tider af Aaret og her som alle Vegne er de store Matadorer.

Mod Aften fyldtes Krostuen, og vidste jeg det ikke før, saa kan jeg nu sé, at disse Mennesker har nok i sig selv.

De stikker Hovederne sammen og hvisker lidt om mig, kan ikke regne ud, hvad jeg vil her, aner en eller anden Fare i mig. Værten beroliger dem med, at jeg er Udlænding. Saa bliver de enige om, at jeg rejser nok igen i Morgen.

Og saa vender de tilbage til deres eget.

De trumfer i Bordet og raaber op og lér lunt med kolde Bondeøjne. De har deres Dramaer og deres Rænkespil, som jeg ikke kender, men som jeg nu og da sér glimte i deres Ord og Øjne.

s. 77Jeg forstaar ikke, at dette Sted kan være saa uberørt, saa fed Egnen er, saa velstaaende Beboerne, og saa nær ved Paris. Men jeg morer mig godt ved at sé paa dem og bliver siddende i Krostuen over min Vin, saa længe de er der.

Mens jeg spiser min ringe Aftensmad, bliver det mig klart, at det Land, hvor de fremmede har det daarligst, naturligvis er det, hvor de indfødte har det bedst.

Hvilken Tanke jeg skænker alle patriotiske Turistforeninger.

Saa gaar jeg til mit Kammer, som vender ud til Æblehaven.

Jeg kan ikke sove.

Træt er jeg godt nok, men der er noget, som holder mig vaagen. Det prikker i mine Aarer og gør mine Øjne store. Jeg véd ikke, hvad det er, men giver mig det glad i Vold, som den farende Svend jeg for Tiden er.

Mit Lys har jeg ingen Brug for og slukker det straks. Det koster mig stor Møje at faa Vinduet hamret op, men omsider s. 78lykkes det da. Den kolde Luft strømmer over mit Ansigt, mens jeg lytter efter, om ingen i Kroen er bleven urolig ved den Larm, jeg har gjort. Men der er stille. Jeg sidder med Albuen i Karmen og sér ud i Haven.

Jeg kender jo ikke det mindste til Haven, men jeg gætter mig rundt i den som Maanelyset falder over den. Jeg følger Gangen til venstre ned til Hjørnet ud imod Marken, hvor den ender i det dunkle Lysthus. Jeg klæder Træer og Buske i grønt, hænger Bær paa deres Grene. Jeg tænder Bondellilliernes røde Luer rundt om i alle Kroge.

Nu kogler Maanen mig Spillet af Hænde.

Der er fem unge Kirsebærtræer, som livagtig for mine Øjne gaar frem over Græsset med hinanden om Livet.

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

De snakker om de Rober, de skal have paa til den favre Vaar, de venter saa saare.

„Hvor langt er du ... ak, jeg er færdig med min forlængst ... Det kan for min Skyld komme i Morgen den Dag ...“

s. 79 Men I maa ikke tro, de fem søde Piger er ene om det.

Der er ærbare Nonnentiter og snerpede Rainetter ... koleriske Caviller og fromme Paradisæbler ... uskyldige Rosenæbler og pikante Pigeon'er.

De kommer frem paa Rad med travle Trin. Nu staar de i en hyggelig Sladreklynge og drøfter Aarets Udsigter, mens de strikker paa deres Foraarstøj.

Der er slanke Pæretræer, som fortæller, at de som sædvanlig møder i bar hvidt ...

Gud staa mig bi ... der er en gammel fin Gravenstén ...

Hun er gaaet meget stærkt ud i Toppen og bærer sikkert kun i Ny og Næ med Aars Mellemlum et Par Æbler. Men hun vil minsandten ogsaa være med.

Jeg sér saa tydelig, som jeg sér Jer, hvordan hun sidder paa sin egen Stub, fremadbøjet, med Haanden bag Øret for at opfange, hvad de andre siger. Hun er jo bleven døv med Aarene. Men hun er s. 80 ægte. Hun rokker utaalmodig paa Stubben, til de bliver opmærksomme paa, at der er noget, hun vil sige, og flokkes ærbødig om hendes Alderdom og Erfaring.

„Bryd Jer aldrig om det ... bryd Jer aldrig om det. Det betyder ingenting. Det var meget værre i atten hundrede og ni og tredive, og da bar jeg to Tønder storartet Frugt ...“

Hun har sagt, hvad hun vilde, og de tænker om det, hvad de vil. Æblekonerne snakker sammen igen, Kirsebærtræerne vandrer og hvisker.

Men den gamle Gravenstén er sunket sammen paa sin Stub og mumler om, at hun har et Sted endnu en Knop eller to med dejlig rødt og hvidt i, saa hun skal nok komme med ... hun skal nok komme med ...

Aa, Børn ... hvor er det smukt ...

Og hvor er jeg lykkelig over, at jeg har sét det saa tit og kan sé det endnu.

Første Gang, jeg saa det, var den Dag, jeg blev Student med anden Karaktér.

s. 81 Hele Familien skammede sig over mig. Huset var fyldt i alle Kroge med dæmpet, alvorfuld Tale om, hvor haabløs sort min Fremtid saa ud.

Men jeg gik rundt med Smil paa Mund og Sang i Sindet. Jeg havde jo Udmærkelsen i Lommen.

... Med ét Slag staar alle Træerne paa Plads igen.

Jeg forstaar det ikke. Maanen kogler som før, Natten er skøn, og jeg har ikke rørt en Finger og ikke en Tanke, som kan forstyrre Eventyret.

Saa faar jeg Øje paa en Stige, der er stillet op i et af Træerne. Der staar en Karl og holder paa den. Oppe i Træet sidder et Pigebarn.

Hvad mon i Verden vil hun i Æbletræerne paa denne Aarsens Tid ...

Maaske Misteltenen ...

Nu skratte Karlens Stemme i den stille Nat.

„Jeanne ... Jeanne ... tag dig i Agt, Jeanne ... jeg kan sé dine Bén.“

s. 82 „Ja, men Jean ... er de da ikke pæne...“

Og saa forstaar jeg jo, at Æbletræet maatte skynde sig paa Plads, fordi Stigen skulde derop.

For hvad der er Ret for en gammel, fin Gravenstén, maa da være billigt for to unge Mennesker af Bondestanden.

s. 83

SOMME Tider hænder det io ogsaa. at iea paa mine Udfløter fra Paris møder en Kirke eller et Slot. som

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

illustrerer for mig et Kapitel af dette store Lands store Historie og rykker mig bort fra Nutiden, hvis Historie har mere Tekst og færre Billeder.

Saa gaar jeg i Kirke, og saa kommer jeg til Hove. Jeg knæler i Skriftestolen for den fromme Fader og bekender mine Synder. Jeg sidder i Hallen, lytter til Minstrellens søde Sange og synder paa ny.

Jeg kan gøre det, for jeg har jo faaet en klassisk, en historisk Opdragelse, og de gamle Krøniker har ikke tabt deres Magt over mit Sind. Trods det, at mine Tanker siden gik moderne Veje, er Historiens store Skikkelser store for mig endnu ... de største ... næst Snudebillerne naturligvis, s. 84 og Lærken, som synger i Luften, og den vilde Persille.

Der var engang en Mand, som nu er død ... J. C. Schiødte héd han, et af vore største videnskabelige Navne, en Ungdomslærer, en Lucifer.

Hver Tirsdag og Torsdag Eftermiddag sad han to stive Klokketimer itræk i Landbohøjskolens store, amfiteatraliske Auditorium og docerede Zoologi. Han sad nede paa Scenen bag et lille, lavt Kateder, lænet tilbage i sin Stol. Hans skarpe Øjne saa gennem Guldbryllerne op mod Bænkeraderne, der var fyldt til Trængsel med Forstmænd, Dyrlæger, Landmænd ... Folk, som skulde drage praktisk Nytte af Videnskaben.

Det var ikke nogen akademisk Tilhørerkreds, ikke Mennesker af synderlig Dannelse engang. Inden Forelæsningsens Begyndelse gik det løs med raadne Æbler og smaa Slagsmaal og sjofle Vittigheder. Men fra det Sekund Professor Schiødte traadte ind, og til han gik igen med et s. 85 Buk, fuldt af henrivende Haan, var der dødsstille i Auditoriet.

Øjeblikkelig vakte hans Ord disse træge Brødstudie-Tanker af deres Dvale. De for som Lyn, der faar Folk paa Landet til at staa op og være belavede paa, hvad der kommer. Naar Forelæsningsen var til Ende, sad Eksamensslidderne med aaben Mund og lysende Øjne.

Blandt disse unge Mennesker var jeg, der netop begyndte at faa Skæg paa Hagen. Og mens jeg lyttede og skrev ned og glemte at skrive for at lytte, foregik den Omvæltning i mig, som blev afgørende for mit Liv.

Naturvidenskaberne havde indtil da været mig inderlig imod.

Støvdragere og Kapselrugt tog Duften af Violon for mig. Skulde jeg tælle Svingfjerene i Droskens Vinge, kunde jeg ikke høre dens Sang. Cellevægge og Protoplasma berøvede Bøgen dens Skygge.

Saa med ét underbyggede de Kundskaber, jeg fik, min Glæde over Naturen og s. 86 rejste den saa højt et Spir, at jeg til at begynde med blev ganske svimmel.

Hele Resten traadte tilbage i andet Plan. Fra alle Sider mylrede Dyr og Planter og de stumme Sten, raabte mig an, snakkede med mig, som om jeg var en af deres egne, optog mig som Broder i deres Lag.

Jeg fik Familie.

Jeg byttede moralsk Vaas og konventionelle Løgne med Sundhed og Sandhed. Jeg fik Tag i Meningens røde Traad og halede tappert ind paa den. Jeg vandt noget helt umisteligt ... jeg blev Menneske gennem Dyrene.

Endnu den Dag i Dag er det mig en Sorg, at jeg aldrig fik talt med Professor Schiødte, aldrig fik Mod til at takke ham, ham, jeg skylder alt det grønne i mine Tanker.

Det er altsaa en gammel Historie. Fremtiden er bygget tørt og sundt med W. C. og Bankealtan og Centralvarme paa Naturlove og matematiske Beregninger.

Og jeg kan sagtens. Jeg har faaet en s. 87 klassisk og historisk Opdragelse, saa jeg altid kan finde de herlige gamle Monumenter, hvor tæt saa den grønne Vedbend gror over dem.

Men Vedbenden skørner Murene, og hvordan skal det gaa Jeres Børn og Børnebørn?

Mon det gaar an i Længden at lade Ungdommen beruse sig i de gamle Bedrifter, naar det er almén Opfattelse, at de vilde være Forbrydelser, om de øvedes nu om Dage ... at Modet og Ædelmodet, Snildheden og Dødsforagten, og hvad der ellers satte de henfarne Helte som Stjerner paa Himlen, er ganske uanvendelige i det moderne Samfund?

Naar Krigen afskaffes, Religionen bliver en Privatsag, Fædrelandskærligheden uddybes og aandeliggøres, og alle veldyrkede Haver skærmes af sindrige og humane Loves sikre Hegn ... er det saa nyttigt at lade de vordende smaa Detailhandlere beskæftige deres Fantasi med notoriske s. 88 Grossister som Innocens den Tredie, Karl den Tolvte og Napoleon?

Og hvad skal saa deres Fantasi fodres med ...

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

For den Historie, som kommer ...

Jeg er jo en ældre besindig Mand og ærer og beundrer naturligvis Hermann Trier. Jeg vilde være stolt, om han var min Onkel.

Men jeg har ondt ved at tænke mig, at hans historiske Skikkelse kan faa Ungdommens Øjne til at tindre.

Saadan noget tænker jeg paa, mens jeg rejser til Versailles, mens jeg gaar ad Byens brede Hovedgade, der underligt og uforklarligt minder mig om Fredensborg, og mens jeg staar ved Indgangen til Slottet, der forekommer mig baade ubetydeligt og grimt.

Men da jeg er gaaet gennem Gaarde og Porte og Kolonader og staar paa Terrassen, hvortil Slottets Façade vender — da tænker jeg slet ikke mere.

Aldrig har jeg sét noget saa stort ... s. 89noget saa fornemt ... aldrig noget saa dødt.

Det slaar mig paa samme Tid og med samme Styrke. Jager det ene Indtryk det andet og viger for det tredie, saa er det der straks igen, saa der ikke er andet end det ... for et Øjeblik.

Uden at tænke over det, dæmper jeg mine Skridt, som vandrede jeg i de dødes Have. Instinktmæssig tager jeg til Hatten for at blotte mit Hoved, som kom selve Louis le grand over Terrassen paa de smukkeste Bén i Frankrig.

Og saa staar jeg med ét maalløs og stirrer til højre og stirrer til venstre og undres som en skikkelig Borgermand, om der nogensinde har levet et Menneske, som vidste Rede paa denne Verden af Kamre og Sale.

... En Gang, jeg gik ved Vinteraftenstide angs Søerne i København og saa Lysene blinke i Husrækken paa den anden Side, kom jeg til at tænke paa, hvor Verden s. 90nu om Dage er splittet ud i Pindebrænde.

Derovre bor nu nogle Tusinde Mennesker, skilte familievis ved en Væg, et Loft, et Gulv. De har ikke andet tilfælles end Trapperne og maaske Vaskekælder og Tørreløft.

De er fuldkommen fri og uafhængige under Loven, som de selv laver. De kan indrette deres daglige Liv, deres Stuer ganske som de vil, enhver efter sin Smag.

Og den ene Stue er ganske som den anden. Gardinerne hænger i de samme Folder, Møblerne er ens og ens opstillede ... lidt større eller mindre Luksus af samme Slags.

Og Familiernes Liv er ganske ens, hellig og Søgn, den enes som den andens.

Mændene har samme Stræben, samme Interesser, samme Fornøjelser. Kvinderne samme Pynt. De staar op, gaar i Seng paa samme Tid, deres Maaltider falder paa samme Tid, deres Fester forløber fuldkommen ens.

s. 91Om der var Fest paa samme Dag i tusind Hjem, vilde det betyde tusinde Gange Suppe, Fisk, Steg og Kage.

Og alle Børnene dannes til voksne Mennesker ved Katekismen, Oldenborgernes Historie, Navnene paa Alpernes Bjergtoppe og Fodbold.

Jeg sætter mig paa en Bænk under de nøgne Kastanietræer og tænker videre.

Jeg tæller efter, hvor mange Hjem, jeg kender, som er anderledes end de andre ... hvor mange Mennesker, som har dyrket Særheden i deres Væsen ... som freder om Særheden i deres Børn ...

Men det bliver jo ikke til noget.

Lysene blinker derovre.

Nu er Middagen forbi. De sidder allesammen og læser deres Aftenberlinger.

Ja, der er jo mange, som holder Nationaltidende. Det er sandt. Jeg maa være retfærdig. De kan vælge.

Forleden valgte de.

Det var til Rigsdagen ... det høje Ting.

Atten Hundrede og ni og firsindstyve s. 92stemte paa den sejrende Kandidat. Elleve Hundrede og tre og tredive vilde foretrukket ham, som faldt. Saa var der godt og vel et Tusind uoplyste eller karakterløse Vælgere, som ikke kunde bestemme sig for nogen af de to, eller aldeles ikke vilde have nogen af dem, eller

overhovedet ansaa det for ligegyldigt, hvem der repræsenterede dem i det høje Ting.

Det var en smuk Sejr.

Og der var Fremgang siden sidst. Ikke blot saadan, at den gode Sag fik flere Stemmer. Men sidst var der fire Kandidater denne Gang kun to. Det var lykkedes den fremskridende politiske Oplysning at udviske Særstandpunkterne.

Selv havde jeg stemt paa den Mand, som blev valgt. Jeg havde den stolte Bevidsthed at være i nøje Overensstemmelse med atten Hundrede og otte og firsindstyve modne og selvstændige Mænd om en lang Række af de allervigtigste og vanskeligste Samfundsspørgsmaal.

s. 93Jeg stod paa en Bænk i Valglokalet og lavede statistiske Beregninger.

Jeg talte tre Hundrede og ni og tyve stive, sorte, rundpullede Hatte ... Ja, der var mange flere, men da jeg var kommen saa langt, blev jeg svimmel og begyndte paa de graa Benklæder for at komme til Hægterne igen. Til at begynde med gik det godt nok, men jeg var meget langt fra Enden, da jeg fik ondt og maatte søge ud i frisk Luft.

Mens jeg var ved at bane mig Vej gennem Mængden, talte jeg bredsnudede Støvler og var sikkert besvimet, hvis jeg ikke havde mødt et Par Sandaler i Porten.

Det var jo Dumheder af mig.

For det er jo ikke Hatten og Bukserne og Støvlerne og Aviserne og Børnenes Opdragelse ... naa, ja for Fanden ... jeg mener, det er jo ikke det udvendige, det kommer an paa ... det er jo ikke det, som udgør Personligheden ... Rigsdagsmanden ...

Og den rette blev jo valgt. Jeg stemte s. 94selv paa ham altsaa. Og jeg var siden paa Aftenen til Stede, hvor de hylkede ham.

Han havde rundpullet Hat, graa Benklæder, bredsnudede Støvler.

... Versailles ...

Jeg har sat mig paa en mosgroet Sten bænk og prøver paa at tælle Ruderne. Men det gaar ikke. De blinker til højre, de blinker til venstre i endeløse Rader.

Her residerede han, den lille Louis le grand med den store Allongeparyk og de smukkeste Bén i Frankrig.

Alle de andre Parykker bøjede sig i Støvet, naar han viste sig. Alle de andre Bén sprang paa hans Vink.

Jeg véd ikke, hvor mange Slaver han holdt i den By, han kaldte sit Palais. Han vidste det heller ikke selv.

Slaver var de jo alle fra Ministeren til Gartnerdrengen. Han kunde baronisere Gartnerdrengen og hænge Ministeren, hvad Øjeblik han fik Lyst til det. Mandens Begavelse var ikke stor, og derfor gjorde han det kun sjældent.

s. 95Lad os sige, der var saa mange som i en stor københavnsk Valgkreds.

Disse Slaver var ikke uniformerede som Nutidens frie Mænd. I deres brogede Vamse stak større Parsonlighed, friere Mandsmod, rankere Vilile.

Rammen om deres Liv var større. Der var Æventyr i dem. De fleste af dem bar Kaarde. De havde en Ære, og de forsvarede den.

Jeg tænker paa, hvoraf det mon kom sig.

Var det blot Tiden ...

Eller er den Mand til alle Tider stoltere ... friere, som tjener Fyrsten, end den, som er Tjener for de flest mulige rundpullede Hatte, graa Bukser, bredsnudede Støvler?

Jeg vil ikke sidde her og fanges i Historiens farlige Spind. Jeg vil tilbage til Naturen, hvor jeg hører hjemme ...

Og da jeg saa springer op fra Bænken og vender mig mod Parken, hænder der mig s. 96nøjagtig det samme som før, da jeg stod Ansigt til Ansigt med det uhyre Slot.

Jeg viger tilbage, overvældet af det store ... det fornemme ... det døde.

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Den brede Plæne løber lukt ud i Horisonten for mine Øjne. Den har ingen Ende.

Og endeløse, kongelige Alléer løber langs dens Sider. Søer og Fontæner bryder dens grønne Flade i en Uendelighed. Statuer, Kummer, Trapper, Terrasser ...

Yderst ... langt, langt ude ... opløser det sig i en blaa Dis.

Jeg véd ikke ... er det Middelhavet og Pyrenæerne ... er det Atlanterhavet .. eller Kanalen ... eller den grønne Rhin ...

Jeg véd blot, at denne grønne Plæne med sine Søer og Springvand og kongelige Alléer er den brede Vej, der løber fra Frankrigs Grænse til Versailles.

Overvældet staar jeg og drømmer og sér.

Springvandene springer i Dag ikke for Bådecker, men de springer naturligvis for s. 97 mig. Og Parken løves med de sælsomste Træer. Alléerne ligger dunkle og kølige, Duften af eksotiske Blomster bølger mig imøde, Vandet plasker melodisk i Marmorkummerne.

Jeg drømmer og sér ... nu skimter jeg Skikkelser mellem Træerne.

Pudrede Damer i Fiskebensskørter med Vifter og høj Frisure, Skønhedspletter og yndefulde Bevægelser. Galante Kavallerer i Silkestrømper og guldfæstede Kaarder. Pager, som springer og bukker. Glammende Hunde. Jægere højt til Hest med skrattende Horn.

Jeg forstaar ... jeg forstaar ...

Her er Frankrigs Hjerter.

Deroppe i Slottet bor Louis le grand med sine Maitresser og Generaler, sine Digtere, Skuespillere, Kokke, Mundskænke, Jægere, Hunde og Præster.

Og dernede paa den grønne Plæne ...

Sé ... de kommer krybende, alle hans tro og lykkelige Undersaatter ... fra Middelhavet s. 98 og Pyrenæerne ... fra Atlanterhavet, Kanalen, den grønne Rhin ...

Lidt krumryggede er de og forpustede. De kommer jo langvejs fra, mange af dem. Og de kommer slæbende med Guldet, de har tjent i deres Ansigts Sved, og som den allerkristeligste Monark skal bruge til sit glimrende Hof og sine glørværdige Krige.

De knæler og lægger det fra sig paa det nederste Trin af Terrassens Marmortrappe. Saa tørrer de Panden i Trøjeærmet og lister hjem igen for at tjene mere.

Louis le grand ser dem ikke. Han tænker ikke paa dem. Han vilde først tænke paa dem den Dag, de blev borte, og den Sindsbevægelse er forbeholdt hans Sønesøns Sønesøn.

Men han er en god Fyrste.

Et Par af de mest præsentable faar Lov til at være til Stede i det højtidelige Øjeblik, da Silkestrømperne drages paa de smukkeste Bén i Frankrig. Overlever de denne Lykke, forundes det dem fra Galleriet at sé Solkongen spise.

s. 99 Louis le grand er stor.

Og som jeg staar i Fortryllesen, slukkes Æventyret pludselig.

Jeg sér mod Slottet og sér kun, det er dødt. Jeg sér mod Parken ... død, død.

Versailles er dødt.

Det hører Æventyret til. Det ligger der. som en uhyre Mammuth ... en af Forverdenens længst udryddede Kæmper, som man med Undren og Gysen betragter paa Musæet.

Versailles er dødt.

Og det nytter kun lidt, de rundt om i Verden lader, som om det kunde oprejses af Graven.

Forgæves sender de deres kongelige „Vi“ med Posten ud over Landet. Forgæves knutter de og forviser til Sibirien, nedlægger Grundstene og aabner Parlater, tordner med Kanoner, gør Kusk Peddersen til Grin

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

med en Allongeparyk og Vuggeprinser til Admiraler.

Versailles er død.

s. 100 Men i Nat har jeg en besynderlig Drøm i mit Hotel i Paris.

Jeg drømmer, at min egen retmæssige Fyrste og Arveherre, Hans Majestæt Kong Frederik den Ottende, staar foran min Seng.

I Øjeblikket bliver jeg jo en Smule forvirret. Jeg tænker paa, om Vandfadet er slaaet ud, og føler efter, om min Natskjorte er knappet i Halsen.

Men saa opdager jeg, at Kongen har rundpullet Hat, graa Benklæder og bredsnudede Støvler, og bliver jo lidt roligere, sætter mig over Ende i Sengen og bukker.

Det falder mig ogsaa ind, at om jeg havde levet i gamle Dage, kunde jeg have taget Nathuen af.

Alligevel er Situationen trykkende, for Kongen mæler ikke et Ord. Bare sér paa mig.

„Velkommen til Paris, Deres Majestæt,“ siger jeg saa, for dog at sige noget.

Majestæten ryster paa Hovedet og bliver ved at sé paa mig en Stund endnu. s. 101 Jeg lægger mig underdanigst tilbage paa Hovedpuden, for jeg har faaet noget Hold over Lænderne paa disse Udflugter. Vi er jo bare i Februar endnu, og jeg er over halvtreds og noget uforsigtig af Naturen ...

Jeg tænker paa at forklare min høje Gæst alt dette her, men saa slaar han op med Haanden.

„Er det sandt, at De er Republikaner?“ siger han.

„Ja, Deres Majestæt.“

„De ønsker Kongerne afskaffede?“

„Ja, Deres Majestæt.“

„De arbejder paa, at det skal ske?“

„Ja, Deres Majestæt.“

Jeg svarer frejdigt nok, men jeg tror, det for en væsentlig Del kommer af den rundpullede Hat, de graa Benklæder og de bredsnudede Støvler. Havde han været i Hermelin og med Regalierne paa, véd jeg ikke, om jeg havde klaret mig saa godt.

Alligevel er jeg bange for, hvad der nu s. 102 skal ské. Især da han igen tier stille og sér paa mig.

Er der nogen af Jer, som haaner mig, saa kan han jo prøve paa at være ene midt om Natten med sin retmæssige Fyrste og Arveherre paa et Hotelværelse, tredie Sal til Gaarden i Rue d' Antin.

Og er han ene ...

Staar maaske Skarpretteren udenfor Døren med sin Økse ...

Mine Tanker begynder at forvirres.

Jeg mindes Konaken i Belgrad ...

Nej, det er sandt ... dér var det jo Fyrsten, de myrdede.

„Tillader Deres Majestæt,“ siger jeg ærbødigt og aabner for det elektriske Lys.

Det kan Kongen godt lide. Han nikker og sér sig nysgerrigt omkring.

„Det er et daarligt Værelse,“ siger han.

„Godt nok til mig, Deres Majestæt.“

„Paa ingen Maade. Jeg skal sé, om jeg kan skaffe Dem et bedre i Morgen.“

Men saa bliver hans Ansigt alvorligt igen, og han sér strengt paa mig.

s. 103 „Ja, De er altsaa Republikaner,“ siger han. „Gud véd, om De rigtig tænker paa, hvad De gør. Naar nu De

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

har faaet mig afsat, saa skal Folket altsaa vælge en Præsident?"

„Ja, Deres Majestæt.“

„Men tænk Dem nu, hvis det valgte“

Jeg læser Navnet paa hans Mund, og før han faar det sagt, er jeg ude af Sengen.

Rædselslagen styrter jeg paa mine bare Knæ og raaber fortvivlet:

„Aa nej ... nej ... nej, Deres Majestæt ... Jeg beder Deres Majestæt for Gud i Himlens Skyld beholde Kronen ...“

Hans Majestæt sér endnu strengere paa mig end før, ryster ubarmhjertig paa Hovedet og begynder at gaa.

Jeg faar fat i en Flig af hans graa Benklæder, men den slipper fra mig igen, og Kongen er borte.

Jeg vaagner ved et dundrende Slag i min Dør.

„Six heures et demi, monsieur, s'il vous plaît.“

s. 104

JEG er igen i Versailles.

Formodentlig er det Kong Frederiks natlige Besøg hos mig, der har givet mig Hofblod paa Tandem. Det er utroligt, saa selv en flygtig Berøring med Fyrster sætter Skel i et Menneskes Liv. Og de Gavtyve véd det og benytter sig deraf.

Den Stol, Kongen sad paa, er Husets Hovedmøbel. Den Dag Kongen var her rangerer med Folkekirkens højeste Helligdage.

Et intimere Bekendtskab skal efter Forlydende kunne stille Tingene paa deres rette Plads. Men hvor mange af os kan blive rehabiliterede paa den Maade? Maaske hjælper det ogsaa noget, efterhaanden som hver tredie af os har været til kongeligt Taffel, og hver tredie bærer en kejserlig Brystnaal.

s. 105Hver tredie er, som bekendt, en Kineser.

Quant à moi, saa er jeg paa ingen Maade bedre end de andre Kinesere.

Det Navn, Hans Majestæt ikke nævnede, har jaget mig en Skræk i Livet, og jeg har faaet Besøg af et Spørgelse, som jeg troede forlængst nedgravet med en forsvarlig Pæl igennem.

Spørgelset hedder den oplyste Enevælde. Og der er mange nu om Stunder, det rider som en Mare, maa I tro.

Ikke just Folkets Masse ... Arbejdsfolk, Smaafolk. De har sét tilstrækkeligt til det i Form af den gode Herre, som virkelig har Hjerte for sine Folk, men holder paa Rimelighed og ikke paa nogen Maade vil taale, at de er Socialdemokrater.

Nej, det er de oplyste, dannede Klasser ... Overklassen.

De, som er uden al Oplysning om Livet, som det er, dér hvor det gror. De som er uden al Dannelse i Politik, dér hvor Politiken faktisk betyder noget for s. 106Menneskenes Vé og Vel. De, som staar himmelhøjt under Murhaandlangeren og Renovationsmanden i Tro, Begejstring, Offervillighed for deres Sag.

Sér I ... der er noget, jeg vil spørge Louis le grand om. Derfor er jeg atter i Versailles.

Det er noget vedrørende det gudsnaadelige Monarkis inderste Væsen, som jeg er overbevist om, at han bedre end nogen anden kan klare for mig.

Det er da mit Haab, at Æventyret vil gentage sig, naar jeg om lidt atter staar paa den store Terrasse.

Jeg er saa vist ikke mindre disponeret end sidst. Det er jo netop en af mine syv Ulykker, at jeg altid er oplagt til Æventyr ... trods Alder, Fedme og Bedstefaderlighed.

Og har jeg først Fiskebensskørterne, de kurtiserende Kavallerer i Alléen, Fontænerne og de andre Lakajer, saa skal jeg nok faa Solkongen selv frem.

Jeg lader mig simpelt hen melde hos s. 107ham som Opfinder af en ny og ufejlbarlig Skattepumpe. Saa modtager han mig straks.

Eller som Indehaver af et indisk Pulver til Mandskraftens Fornyelse.

Nej, stop ... nu har jeg det ... jeg optræder som Udsending fra en fjern og barbarisk nordisk Folkestamme. Det er det simpleste og derfor det rigtigste. Min rundpullede Hat, mine graa Bukser og mine bredsnudede Sko vil gøre sig glimrende som Nationaldragt.

Naar saa jeg har faaet Adgang, træder jeg frimodig frem, bukker dybt og holder følgende Tale:

„Sire ... allerkristeligste Konge og stormægtigste Monark ... de Venders og Gothers, Herre til Stormarn ...

Jeg holder rædselsslagen inde.

Men Louis le grand smiler naadig, glad over de nye Riger, jeg af en Fejltagelse tillægger ham. Han kender dem ikke, men han hugger dem straks.

Og Sveden perler paa min Pande.

Kommer jeg hjem, bliver jeg jo hængt s. 108som Oprører og Landsforræder, fordi jeg har skilt Danmarks Krone ved nogle af dens kostbareste Perler.

Og hvis jeg ikke fortsætter, bliver jeg hængt her.

Altsaa fortsætter jeg, saa frejdig, som det er mig muligt:

„Deres Majestæt sér i mig en fjern Nordbo fra et barbarisk Land. Vi har Neglerensere, W. C.'er, Tættekamme, Styrtebadsapparater ... altsammen Ting, der endnu er undgaaede Deres Majestæts ophøjede Opmærksomhed.

Men vi har ikke Frankrigs Sol og ikke Frankrigs solstraalende Fyrste. Vi har en Sol, men den skinner ikke. Vi har en Fyrste, men han skinner heller ikke.

Vor Fyrste maa ikke skinne. Det maa kun hans Ministre, som han vælger frit efter Anvisning af Folkets kaarne Mænd. Disse kaares af Folket blandt de ypperste og skal alene følge deres Overbevisning i deres Raadslagninger om Rigets Styrelse. Stemmer denne Overbevisning ikke overens s. 109med Folkets, saa kaarer det nogle nye Mænd blandt de næstyppeste og saaledes videre.

Deres Majestæt vil sé, at dette er en simpel og let haandterlig Mekanisme. Alligevel er der dem iblandt os, som har tænkt paa, om det ikke skulde være godt at vende tilbage til den Regeringsform, som Deres Majestæt repræsenterer paa saa glørværdig en Maade til Deres Folks fulde Lykke og Tilfredshed, og som vi ogsaa havde i mit Fædreland, forinden Tættekammen, Styrtebadsapparaterne og alt det dér kom op, om end vore Fyrsters Allongeparykker paa Grund af Landets Lidenhed ikke var nær saa store som Deres Majestæts.

Vi har tænkt os, at det Lys, der vilde udstraale fra Tronen i nogen Maade kunde sprede Graavejret i Landet. Og saa erkender vi, at vort nuværende Regeringssystem har slidt i den Grad paa vore ypperste Mænd og de næstyppeste og saavidere, s. 110at der er alvorlig Fare for, at Ypperligheden helt skal uddø i Landet.“

Louis le grand gaber. Hele Hoffet gaber.

Men den kender vi nok hjemmefra, og jeg er ogsaa Enden nær.

„Jeg er da rejst herved for at forelægge nogle Spørgsmaal for Deres Majestæt, der er paa Jorden det samme som Gud i Himlen. Det er mit Haab, at Deres Majestæt vil være saa naadig at besvare dem.

Sire ... Verden véd, at De sidder paa Frankrigs Trone i Kraft af Deres himmelske Kollegas særdeles Naade, og at De styrer Deres vidtstrakte Riger efter hans særlige Anvisninger.

Hvorledes modtager Deres Majestæt disse Anvisninger?

Kommer de Deres Majestæt i Hænde i Form af direkte Aabenbaringer?

Og naar?

Mens Deres Majestæt sover ... mens De spiser ... mens De jager Hjorten i de grønne Lunde?

s. 111Kommer de til enhver Tid, eller er der Perioder, hvor de udebliver, saa Deres Majestæt er tvungen til at regere provisorisk paa egen Risiko?

Er de al Tid tydelige, eller giver de stundom Anledning til forskellige Udtydninger, saaledes at Deres Majestæt kan behage at vælge?

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Sire ... jeg har talt. Jeg anbefaler mig til Deres Majestæts Naade, forventer Deres Svar og forsvinder derefter i den Ubemærkethed, hvor jeg hører hjemme.“

Jeg finder, det er en god Tale.

Fuldendt Hofmandsstil, saaledes som det sømmer sig en Mand, der modtager Besøg af sin Konge ved Nattetid i et Trediesals Hotelværelse, Rue d'Antin. Og saa en vis Djærvhed i Udtrykkene, som man kan vente af en dansk Borger, der har været med til at vælge en Rigsdagsmand med rundpullet Hat, graa Benklæder og bredsnudede Støvler.

Jeg gennemgaar og vejer paany mine Ord, mens jeg vandrer fra Stationen til s. 112Slottet ad den Vej, der i Dag endnu mere end forleden minder mig om Fredensborg.

Men jeg har spildt min Sved og min Møje.

Æventyret kommer ikke.

Forgæves staar jeg paa Terrassen og stirrer.

Dødt ligger Slottet med de Tusinde Ruder. Død er Parken med bladløse Alléer, stumme Statuer og tavse Springvand.

Der er ikke saa meget som Duften af Pudder i den skarpe Luft.

Ja, Luften er skarp i Dag. Solen skinner ikke. Det blæser, som var det i Danmark, og jeg bliver efterhaanden i daarligt Humør.

Jeg vilde ønske, jeg var i Paris igen.

Nej ... jeg vilde ønske, jeg var hjemme i København ... i mine Stuer, som jeg har bygget saadan, at jeg og mine kan bo i dem i al Slags Vejr ... blandt mine Børn som er avlede saadan af min Lænd og voksede saadan under mine Øjne, at de gaar glade ud med mig og glade hjem med s. 113mig igen ... hos deres Mor, der er Husets Hovedhjørnestén.

Det er Hjemvé, om I vil.

Men Hjemvé af en underlig Slags.

Jeg længes hjem, fordi jeg dér bedre kan udholde det ydmygende, det forsmædelige, som det al Tid er for en Mand, selv om han kun er en Mand blandt Mændene, at maatte nærme sig Alderdommen og erkende, at alt, hvad han har gjort af offentligt Arbejde, er gjort ganske forgæves.

Vi har snakket om det før, og vi kommer til at snakke om det igen. De gamle holder af at snakke. Og I sidder saa pænt og lytter, naar jeg fortæller om min Ungdoms begejstrede politiske Kamp.

Det lyder jo for Jer som Æventyret fra otte og fyrré.

I kan ikke sé det i den sørgelige politiske Forfaldsperiode, I lever i. I sér kun Madstræbet. For Jer er Politiken fæl, som for alle unge nu om Dage.

De gamle Kæmper er jo døde. Eller de er kommen under Vejr med, at Kamp ers. 114noget rigtig ondt og ugudeligt noget, lige ødelæggende for Sjæl og Legeme.

De er i den Alder, hvor Pigen og de andre Idealer er falmede, og hvor man ikke snakker Politik ved Bordet.

Lad det nu være godt med de gamle Skader, siger de ... vi har jo nemt ved at forliges, siden ingen af os mente det saa slemt ... nu synger vi en af de gode, gamle Fædrelandssange ... eller den nye ...

Hjemme er det til at holde ud at tænke paa.

Dér kan jeg sætte Haab mod Haab, fordi jeg elsker mit Fædreland og hellere vil have det ondt dér end godt noget andet Sted i Verden. Det er en gammeldags Fædrelandskærlighed, véd jeg nok, snæver og ulogisk, uden nogen som helst Fremtid for sig. Jeg ønsker heller ikke paa nogen Maade, at I skal arve den. Men jeg har den nu en Gang og kan lige saa lidt skille mig ved den som ved Bedstefars Merskumspibe og Oldefars Buste.

Hjemme har jeg mine Kammerater i s. 115Ulykken, saa faa de er ... for det er jo en tarvelig Fornøjelse og en daarlig Profit at blive paa Skansen, naar Hæren har forladt den.

Vi er den indenrigske danske Politikens Sønderjyder. Som Sønderjyderne kæmper vi uden Haab og dør ud og

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

faar et smukt men billigt Eftermæle af dem, der bor Norden-Aa.

Naar jeg er hjemme og midt i det, kan jeg holde det ud. Hernede, hvor alting er saa stort og Tempoet saa rask, piner det mig blot at tænke paa det.

Hjemme er det altsammen saa fedt og uldent.

Der er ingen magre Folk. Ingen, der gaar nøgne. Ingen der gaar i Panser og Plade.

Hernede ...

I det mægtige Slot, hvor Louis le grand bar sin Allongeparyk, vælger de nu Republikens skaldede Præsident.

Jeg véd nok, at der den Dag i Dag endnu gaar et Tog af retsløse, sveddryppende, s. 116ulykkelige Mennesker op ad den grønne Plæne til Terrassens Fod ... fra Middelhavet, Pyrenæerne, Atlanterhavet ... fra alle Frankrigs Grænser.

Et Lag længere nede fra kommer de end dem, som bragte Solkongen deres Guld ... fra stinkende Kældere, fra dybe, gasfyldte Minegange.

Men de bringer ogsaa Guld ... ogsaa mere end de aarker. Krumbøjede kommer de, krumbøjede lister de tilbage for at hente mere.

En skønne Dag vælter de Republikken.

I den gamle Revolution gik der mange ædle Marquis'er i Løbet, som havde fortjent en bedre Skæbne. I den nye vil der blive hængt lige saa mange Bankdirektører og Fabriksherrer, skønt de ikke gjorde andet, end hvad Tiden bød dem og gjorde det med milde Hænder.

Det gør ingen Ting.

Jeg sprang en Dag over Stok og Stén for at trække min lille Dreng op af en Dam. Jeg knuste under min Fod syv yderst s. 117agtverdige Arbejdsmyrer og en fuldkommen sagesløs Regnorm.

Men jeg reddede Drengen.

...Jeg gaar mig træt Parken, men jeg gaar ikke fra mig selv.

Sidst er jeg i Kongens Have, hvor Træerne er valgte saadan, at de fremstiller en evig grøn og broget Sommer. Der er stængt, men jeg finder en venlig Opsynsmand, som lukker mig ind under Forsikring om, at han begaar en uhyre Forbrydelse.

Jeg husker at give ham Drikkepenge, men jeg sér ingen Ting. En Gang, naar jeg er kommen hjem, vil Haven staa for min Erindring i sin æventyrlige Skønhed. I Dag skjules den for mig af noget vissent og grimt ... noget dansk, som er groet tæt for mine Øjne, saa jeg ikke kan sé, som stænger mine Tanker, saa de ikke kan flyve.

Narrestreger med den oplyste Enevælde ... Humbug med Republikken ... Løgn med Demokratiet ... Digt og Drøm med Socialismen ...

Det er ikke andet end nye Lag, som s. 118skyder sig nedenfra opefter, sultne Mennesker, som skubber dem væk, der sidder ved Fadet og æder ... som sætter sig til Bords og æder sig selv til Død og Dom og brutalt smækker Døren i for de næste.

Jacob Knudsen har Ret.

Han læser Bordbøn ved Systemskiftets Tafler.

Jeg gaar tilbage til den mosgroede Stenbænk paa Terrassen, sér paa Slottet og udover Parken og bliver bestandig mere ilde tilmode.

Louis le grand var en Mand. De, der guillotinerede hans Sønnesøns Sønnesøn, var Mænd, Jacob Knudsen er en Mand.

Jeg er bare en sølle Fyr, der saá saa dybt bag Kulisserne, at Illusionen brast for mig. Jeg kan ikke leve den foruden og løber nu mellem Læger og Kvaksalvere og kloge Koner ... om jeg dog kan faa mine Øjne blindede igen og mit Helbred tilbage.

... Forleden var jeg ude bag de ydre Boulevarder ... i Ménilmontant og Belleville, s. 119og hvad de store Arbejderkvarterer hedder, som ligger højt til Vejrs paa Bakkerne, og hvis vældige Kaserner hver for sig er en hel By.

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Det var mod Fyraften.

Børnene piskede frem og tilbage til Købmand og Spækhøker for at hente det sidste til Bordet. Hver anden Rude var aabnet paa Klem, saa Konen kunde titte efter sine Mandfolk, om de kom.

Saa blinkede alle Ruderne og lukkedes med et Smæld ... det lød som en hel Peloton-Ild.

Mændene kom ... en buldrende, talløs Skare, som fyldte hele Gaden.

Jeg gik lige mod Strømmen, borede mig igennem den, fik og gav Albuestød, mens jeg stirrede disse tunge, trætte Mennesker i deres Øjne.

Og var deres Øjne aldrig saa sløve, de lyste op i Had, naar de mødte mine. Var deres Hænder aldrig saa trætte, de knyttedes over for denne Kapitalist, som gik her og snusede paa deres Enemærker.

s. 120Saadan er disse Mænd til Sinds ved Fyraften en almindelig Søgnedag, som i København bare en Flok uansvarlige Læredrenge en Valgaften uden for „Socialdemokratens“ Kontor.

Jeg trængte mig videre gennem Stimlen og ønskede mig vel ude igen. Trængslen blev større, Blikkene mere truende.

Saa hændte der noget af det, som hænder i Paris og kommer sig af Solen.

Der var en af Arbejderne, som vendte sin brede Bag imod mig, idet vi passerede hinanden, og slap en skraldende Vind.

De brast allesammen i Latter.

Og Historien og Latteren gik videre fra Hob til Hob, alt som de strømmede til. Fra nu af gjorde de godmodig Plads, saa jeg kunde komme frem.

De havde revancheret sig.

Solens ... Latterens ... Rigdommens By. Elskovens og Hadets og Bombernes By.

Jeg gik hjem efter og tænkte paa, hvad s. 121de danske Arbejdere er for Matadorer ved Siden af de franske.

Og deres Foregangsmænd ...

Forleden var jeg i Deputeretkammeret og hørte de socialdemokratiske Førere med glimrende Veltalenhed tolke Proletariatets Sag. Verdensmænd i Ord, i Optræden og Dragt, Den sociale Elendighed spejlede sig dybt i Silkeopslagene paa deres Frakker. Enhver kunde høre Revolutionens Torden bag deres aandfulde Ord.

Men de har jo ogsaa noget at snakke om.

De danske socialdemokratiske Rigsdagsmænd er jævne Folk i alle Maader. De bringer ikke deres Sag i Miskredit ved nogen Slags Salonfåhighed. Som de staar i deres Jakker og buldrer skødesløst mod Overklassen, staar de som et vederhæftigt og uimodsigtigt Udtryk for Underklassens gode Stilling.

De har ikke noget videre at snakke om.

Men al Ting er jo relativt her i Verden.

s. 122Hvad skal jeg ønske mine Venner derhjemme?

Et Par Skilling og endnu et Par Skilling mere i Løn, saa de kommer endnu et Trin nærmere til den tarvelige Luksus, der driller dem?

Eller større Krav og større Had og mindre Misundelse?

Natten efter den Fyraften i Belleville kunde jeg ikke sove.

Jeg havde det for varmt og for koldt, tændte Lys, prøvede paa at læse og stod saa op og drev paa maa og faa derud igen .. over de ydre Boulevarder.

Der var stille.

Inde under Husrækken sneg sig en, der nødig vilde sés. Det kunde lige saa godt være en Elsker som en Indbrudstyv. Paa de fleste af Bænkene laa der nogen og sov.

Jeg satte mig ved Siden af en af dem og strøg en Tændstik.

Han sov tungt og fast. Jeg flyttede hans Ben for at faa bedre Plads, og han rørte s. 123 sig slet ikke. Det var en Arbejder, smudsig og daarlig klædt. Hans ene Arm laa over hans Ansigt, saa jeg kunde ikke sé det.

Jeg frøs og svøbte mig i min Pels. Det var ogsaa koldt, og kolde Stjerner blinkede paa Himlen.

Hvorfor laa den Mand her?

Var han arbejdsløs og bleven træt af at gaa og sulte, til det behagede Samfundet at lønne hans stærke Arme og redelige Villie med en Bid Brød?

Saa var han gaaet hen i Klubben og havde styrket sig ved at lytte til en Brandtale ... han havde hørt den med sin sultne Mave, sine frysende Lemmer og Øret fuldt af sine Børns Skrig paa Mad.

Derefter havde han drukket. Var saa gaaet hjem, havde taget den sidste Pjalt og bragt den paa Laanekontoret, drukket mere og laa nu her fra Vid og Sans i lykkelig Forglemmelse af det altsammen, for første Gang i lange Tider glad og vel til Mode.

s. 124 Eller var han en Drukkenbolt og Alfons, der ventede her, til hans Pige havde forrettet sin natlige Dont, og gik saa hjem og sparkede hende, fordi Fortjenesten ikke var større ...

Eller var han en sølle, degenereret Fyr, der betalte Fars og Bedstefars Ulykke med et fra Fødslen forspildt Liv ...

Eller havde han maaske simpelt hen intet andet Sengeleje end denne Bænk, hvor han ikke maatte sove, hvor ingen maa sove ...

Det er vist Anatole France, som siger et Sted, at Loven er lige for alle: det er forbudt saavel Baron Rotschild som Havneshjoven Jacques at sove paa Bænkene paa Boulevarden.

Unyttige, forgæves Betragtninger. De kommer mig jo slet ikke ved.

For det er jo ganske ligegyldigt, hvem Manden er, som ligger paa Bænken ved Siden af mig og er fuld.

Han har Ret til at ligge her og Ret til at være fuld.

s. 125 Kunde blot nogen bevise mig min Ret til at sidde her og være ædru.

Manden er af god, gammel Adel ... Urettens Adel, den ældste og fineste af alle. Mangfoldige er hans Ahner ... langt flere end nogen Rigsgreves, for hans Forfædre levede under mindre blide Kaar end Rigsgrevens og blev derfor ikke saa gamle.

Skulde han lade dem male i Olie og og hænge dem op paa sin Væg, blev det et sælsomt Galleri.

Det viser i Grunden en uhyggelig Mangel paa Kultur, at Staten ikke for længst har gjort det og indlemmet Billederne i en offentlig tilgængelig Samling. Hjemme hos os kunde vi godt afsé nogle af Gemakkerne paa Rosenborg til det Brug.

Vil I sé nogle af dem?

Her er en Fyr, hvis Ryg er krummet som en spændt Bue. Han sér pudsig ud ... han kunde aldrig sé Solen, uden lige naar den stod op, og naar den gik ned. Stavnsbunden, livegen Landarbejder paa s. 126 en Herregaard. Kunde hverken læse eller skrive. Sér ud, som var han firs, men var i Virkeligheden kun een og halvtreds, da han en Morgen blev funden død i Kostalden.

Hans Søn. Murersvend. Styrtede fire og tyve Aar gammel ned fra et Stillads i Paris og knuste den højre Arm. Uimodstaaelig komisk Deliriumsfjæs. Levede ti Aar i Arbejdshuset, rømte en Dag og fandtes Natten efter ihjelfrossen paa Trappen til Nôtre Dame de la Croix.

Hans Søn. Alfons. Vikset Knebelsbart og Pandelok, Diamantnaal i Slipset, Rovdyrkæber. Afsonede fem Aars Tugthusstraf for en Række Indbrudstyverier. Ihjelstukket paa et Bordel af en Kollega. Ved Siden af ham hans Gemalinde, lasket, blide Øjne, en Feuilletonroman i Haanden. Død paa Kønssygehospitalet.

Deres Søn. Anarkist. Epilektiker. Kæreste med en lille Sypige fra Provinsen, som døde sytten Aar gammel i Barselseng, Dagen efter at Sædelighedspolitiet havde s. 127 taget hende. Skød nitten Aar gammel en Politibetjent og blev deporteret.

Vil I have flere?

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Og om han lod sit Vaabenskjold male ..

Det blev ikke saadan noget Sludder som de gamle med Løver og Hjelme, Lillier og Skraabjælker i blaa og hvide Felter.

En Galgebjælke ... En Brændevinsflaske ...

Mandens Adelskab er uomtvisteligt.

Hans Arveret til Rusens Herlighed og Bænken paa Boulevarden er historisk og juridisk dokumenteret.

Og hvem er saa jeg ...

I véd ikke, hvor jeg frøs den Nat paa Boulevarden.

Forgæves søgte jeg at varme mig ved alle gamle Fraser.

Der er Mad nok og Pelse nok og Senge i Verden til os allesammen. Det er ikke galt, at jeg har en Pels ... det gale ligger i, at Manden dér ingen har. Alle ordentlige Folk er nu om Dage Socialdemokrater ... jeg ogsaa.

s. 128Forgæves kastede jeg mig over dem, som er værre end jeg.

Hvorfor skal jeg, som ikke er kristen, sidde her og pines, mens tusinde kaldede og ordinerede Samaritaner sover paa deres fromme Øren hjemme i de danske Præstegaarde?

Det hjalp mig ikke et Dug.

Jeg saa paa Manden, som laa og sov. Tungt og regelmæssigt drog han Vejret. Han kunde sagtens sove med sin gode Samvittighed.

Og jeg tog en Tifranc frem i det Haab, at jeg kunde skaffe min egen daarlige en Smule Fred.

Men jeg kunde ikke faa Mønten stukket ind i nogen af hans Hænder.

Han holdt dem fast og truende knyttede, slog fra sig en Gang uden at vaagne, da jeg prøvede paa at lirke den ene en Smule op.

Selv i sin Rus og sin Søvn værgede han sig imod mine Blodpenge.

Og hjælper det mig, at jeg véd, han tog Pengene, om han var vaagen og ædru?

s. 129Han er jo kun et Menneske, naar han er drukken.

Saa lagde jeg Guldmønten paa Bænken ved Siden af ham, kom i Tanker om, at den sagtens vilde blive stjaalet af den første, som kom forbi, tog den og lagde den igen.

Hvad gjorde saa det?

Jeg gik hjem til mit Hotel i en anarkistisk og bitter Erkendelse af, at hvem der saa tog den Tikrone ... han havde Ret til den.

... Jeg har glemt den Mand lige til nu, jeg sidder paa den mosgroede Stenbænk paa Terrassen i Versailles.

Saa kom han i Louis le grand's Følge og i Frederik den Ottendes. Han drattede i mit Skød som en moden Frugt af det Frihedstræ, jeg gødede med min Ungdoms Ildhu.

Glem aldrig, Børn, hvad for et usselt Liv jeg fører, og tag Lære af mig.

Sidder jeg paa en Restaurant og har det godt, saa er min Glæde borte i samme s. 130Nu jeg sér en lille sort og sulten, fladtrykt Næse paa Ruden. Kører jeg glad i Markedskarussel med Jer, saa faar jeg ondt, bare jeg kommer til at sé i de bittert længselsfulde Barneøjne, som staar rundt om og ikke ejer Tiøren til den herlige Flyvetur.

Jeg halter, forstaar I.

Se til, I kommer til at gaa lige paa Jeres Ben.

Maaske klarer det op herhjemme, naar Jeres Tid er inde. Maaske er Fedtet saa gaet af Hjertet og Slimen af Tankerne. Maaske der saa er Veje, man kan gaa, Idéer, man kan leve og dø paa, Mænd, en Mand kan følge.

Hvis ikke ... saa ud med Jer i Verden.

Derhen, hvor Blodet er rødere og flyder lettere ... hvor der ikke er saa mange baade—og og hvis og men og paa den anden Side, men man risikerer en skøn og solkar Morgenstund at faa Valget mellem at blive hængt paa en Lygtepæl eller skudt paa en Barrikade.

s. 131 Et Steds i Verden gaar Verden altid fremad.

Gaa I med den.

Jeg rejser mig fra Bænken og tager min Hat af.

A dieu, Louis le grand.

Det er snart paa Tide, jeg vender hjem til Hans Majestæt Kong Frederik den Ottendes Besiddelser.

Jeg er stavnsbunden.

s. 132

Det store ... det store

Jeg sølle Smaastadsmand løber bestandig efter det som en Hund.

Paa Landet fandt jeg det altid nemt nok derhjemme.

En endeløs, lige Landevej uden et Menneske paa. En gammel, fornem Kæmpeeg, der byder sin tusindaarige Haan til de demokratiske Bøge, som har saa travlt med at løbe i Vejret. Og saa Havet, som altid er stort, bare man ikke sér den anden Bred, for saa er det altid lille.

I København véd jeg ikke andet end Raadhuset.

Endnu den Dag i Dag kan jeg ikke faa Øje paa dets mange skønne Enkeltheder, bare fryde mig over dets Storhed ... nej, rent ud sagt: dets Størrelse.

Paa Rejsen gennem Frankrig saa jeg s. 133 mange saadanne store Domkirker og Slotte, der ruger paa deres Bakke, højt over den lille By, de har givet Navn. Man sér dem nede fra Byen, sér dem milevidt fra det grønne Land rundt om ... al Tid ens, al Tid store, urokkelige og uberørte af Tidens Omskiftelse.

Har man det ikke, saa skal man bygge saadan noget overnaturlig stort noget, der rager saa højt op, at der er et Syvmilespring mellem det, og hvad man ellers har, saa man forstaar, at Udviklingen ikke saa let indhenter det, men det vil rage op over kommende Slægter ogsaa.

Det er god Økonomi. For det samler og giver Rygrad. Jeg læser, hvad Klokken er paa Raadhusets Uhr med en hel anden Følelse end den, hvormed jeg kigger paa Uhrmagerens Kronometer omme paa Hjørnet.

Men det skal være noget med Mening i. Der skal være noget inden i Huset.

Ejfeltaarnet er den dumme Narrestreg, jeg har sét. Især da her i Paris. Om det s. 134 stod i Nibe Lystskov, kunde jeg maaske tilgive det.

I denne Tid gaar jeg hver Dag i Champs Elysées.

Fra Place de la Concorde og op til Triumfbuen, videre mod Neuilly eller ad en Omvej tilbage og atter op til Triumfbuen.

Her er Luft og Plads.

Man løber ikke hinanden paa Ærmet, hvor mange man saa er. Vogne og Automobiler farer paa den vældige Kørebane. Fodgængere spadserer under Fortovets Træer ... en Smule mere adstadigt end andet Steds i Seinestaden, synes jeg.

Maaske er de ubevidst imponerede af de store Rumforhold.

Og her har jeg gjort Bekendtskab med det ganske unge Paris.

D. v. s. de øverste ti Tusinde af Ungdommen. De smaa Herrer og Damer, som her har deres bestemte Spadseretimer, garderede af indenlandske Bonner og engelske Guvernanter.

De ligner paafaldende de gamle.

s. 135 Gravitetisk vandrer de op og ned med en melankolsk Bold i Haanden. Den triller fra dem engang imellem, og de tager den op med en Mine som en Marquis, der bukker sig efter sin Stok.

Syv Aars Damer i saadan et Skørtebrus og saadanne Hatte, at en københavnsk Strøgdame vilde tabe Fatningen af Misundelse. Otte Aars Herrer i sort, rundpullet, stiv Hat, opstaaende Flipper og Neglemanchetter, lange Benklæder og stramme Glacé-Handsker.

De ser ikke glade ud, ikke sunde, mindst af alt ligner de danske Børn.

Men der er Ynde over Damerne og en besynderlig alvorfuld Mandighed i Herrernes smaa blege Ansigter.

Jeg tager en Bold op til saadan en lille Marquis. Han modtager den med dannet, kølig Forundring over min Paatrængenhed, men hilser og takker mig med fuldendt, voksen Anstand.

Jeg tiltaler en af de smaa Damer, som stryger tæt forbi mine Knæ paa Bænken, s. 136 hvor jeg sidder. Hun kniber Øjnene sammen og maaler mig lidt. Saa gaar hun hen til sin Gouvernante og beder indtrængende, om hun ikke maa faa Lov til at give den stakkels Mand derhenne paa Bænken fem Sous.

Ak, lille Ged ... du vilde ikke gøre dig i Champs Elysées.

Du, som vandrer alene til og fra Skolen, har din private Omgang, som du til Dels selv har skaffet dig, og af og til gaar til dig ganske uvedkommende Begravelser paa Assistens-Kirkegaard ...

Og saa er mine Tanker hjemme hos Jer og først og fremmest hos Sønnen, der er fornærmet paa mig, fordi jeg stillede mig noget forbeholdent til hans Ønske om at indmelde sig i en Gymnastikforening.

Jeg kunde ikke tænke mig nogen større Ulykke ... nogen større Forbrydelse, end om jeg boede med Jer her i Paris.

København kan være gal nok. Folk, der har Børn, burde altid bo paa Landet.

s. 137 Men har vi ikke gjort mere end de fleste for at bøde paa Ulykken ... har vi ikke bødet paa den?

Kan man egentlig kaldejer københavnske Børn?

Tænk paa, hvor lidt stedfæstede, hvor bevægelige vi er ... saa let vi har ved at flyve ud i Landet. Tænk paa vore maanedlange Ophold i det grønne ... paa de halvandet Aar vi brød helt op, tog Jer ud af Skolen og bosatte os midt i det ægte, uforfalskede Bondeland, fordi vi syntes, vi trængte til at komme paa Græs.

Tænk paa, hvor lidt Stuemennesker vi er ... paa de evigaabne Vinduer, paa Cyklerne og Høvlebænken ... paa Haven med de mange Træer og den store Græsplæne, som man maa gaa i.

Tænk endelig paa de gode Hoveder, vi har givet Jer, saa I kan Jeres Lektier i en Snup.

Jeg kan ikke rigtig sé, det er Gymnastik, du trænger til, min Søn.

Jo, var det de smaa Marquis'er her i s. 138 Champs Elysées, saa var det en anden Sag. De trænger til at faa Blodet op i Kinderne og Musklerne styrkede.

Men du?

Jeg saa en Dag for et Aars Tid siden en Opvisning i saadan en Forening, som du saa gerne vil ind i.

Det er noget af det grimteste og uhyggeligste, jeg har sét.

Læreren var en anset og dygtig Mand og kunde med Stolthed føre sine Elever frem for et højstæret Publikum, som da ogsaa var mødt fuldtalligt og taknemmeligt. De jublede, da Drengene kom frem, Hold efter Hold og gjorde deres Kunster.

Og Drengene anstrengte sig til det aller yderste.

Jeg stod tæt ved og tænkte, deres Øjne kunde briste, saa stive stod de i deres varme Hoveder. Jeg syntes, jeg kunde høre deres Hjerter banke. De sprang for Æren og Livet, og det skulde ikke undret mig det mindste, om en af dem var sprunget itu med det samme.

s. 139 Det hænder, naar man springer for Æren og Livet.

Men det maa ikke hænde i en Gymnastiksal. Dér vover man ikke sit Liv og engagerer ikke sin Ære.

Med mindre naturligtvis man er Professional. Saa er det meste tilladt og alt tilgivet.

Vi har nu faaet derhjemme en Gymnastikens Folkekirke, som ikke er en Smule mere tolerant mod anderledes tænkende end den hellige almindelige Folkekirke, akkurat lige saa forstenet i sine Dogmer, akkurat lige saa udvendig i sin Gudstjeneste. Begge de to Gudshuse har smukt kalkede Façader. I dem begge er Lønkamrene tomme og forfaldne.

Du véd jo nok, jeg er en slem gammel Fritænkter, min kære Søn, og derfor raader jeg dig til at holde dig fra Kirkerne og bygge dig et Lønkammer for dit Legeme og din Sjæl.

Det er ikke nødvendigt — og heller ikke pænt — at duvadsker dig i dit aabne Vindue. s. 140 Vi finder nok et mere diskret Sted i Huset. Trænger du til at røre dig, behøver du ingen videnskabelig funderede Vridninger ... du kan cykle dig en Tur, gaa Fodtur, ro ud i Stranden, begive dig til din Høvlebænk (vi trænger haardt til den Reol, véd du) ... kort sagt klare dig paa hundrede Maader med Mening i.

Desuden ... hvor ender vi?

En ung Mand som du maa tænke paa Fremtiden.

Jeg har sét, der er ved at danne sig en national Forening til Sangens Udbredelse. Vi synger for lidt her i Danmark. Der er udkommet en Opbyggelsesbog, som hedder Svøm. Vi svømmer skidt her i Danmark. Der er paatænkt en offentlig Konkurrence i Smut-Slagning paa Søerne næste Maaned ...

Jeg haaber oprigtigt, Dommerkomitéen faar alle Stenene i Hovedet.

Og saa er der jo Afholdenheden.

Spiritusafholdsmændene, Tobaksafholdsmændene, Vegetarianerne og flere endnu s. 141... alle til Hobe Religionssamfund med Paradis Og Død og Dom og Helvede og hele Litaniet.

Du kan ikke overkomme det.

Vil du følge mit Raad, saa indret dig som Particulier, og lev af dine egne Midler. Gør det, de forbyder dig, hvis du har Glæde af det og mærker, det gør dig ingen Fortræd. Gør det, de befaler dig, naar du synes, du trænger til det og har Tid.

Og saa forresten ...

Har du ikke Lyst til i din Fritid at lægge dig efter et Haandværk? Eller om du skabte dig en naturhistorisk Samling? Du har jo en lille Kapital, véd du nok, fra den Gang jeg haanede dig til at sælge Frimærkerne. Der er nok til et Skab.

Jeg har ogsaa tænkt paa, at du skal læse lidt Engelsk med mig, naar jeg kommer hjem. Du er jo bleven saa dygtig, og jeg har glemt den Smule, jeg kunde en Gang.

Skal vi fægte en halv Times Tid før Middag hver Dag?

Og bare vi havde Raad til at ride.

s. 142

Jeg sidder i Luxembourghaven, som er en Have af Sten, om ellers det er nogen Have.

Det er gaaet mig med den, som med saa mange Ting hernede: ved første Blik forkastede jeg den som mig ganske uvedkommende. Siden, da vi kom paa Tomandshaand, slog den Sløret fra sit Ansigt og hviskede mig mange Ting og søde i mit Øre.

Oven i Købet har jeg fundet mig en Krog. Det skulde nogen sagt mig, at Luxembourghaven havde Kroge. Men det er en Krog. Jeg sidder her for mig selv, til en Side og sér ned ad en lang Allé, uden at nogen lægger Mærke til mig.

Her er næsten ingen spadserende. Til Tider sér det ud, som var Haven ganske tom.

Vejret er heller ikke godt. Foraar er det s. 143jo ... Studenten kan føle det i sin Sjæl og Professoren i sin Ligtorn. Men de, som ikke har nogen af disse to Vejrmaalere ved Haanden, vil nærmest finde det en Smaale raakoldt og gaa over til næste Sag paa Dagsordenen.

Jeg opdager pludselig, at der er kommet et nyt Træ, siden jeg var her sidst. Min Sandten er der saa ... skulde jeg ikke kunne sé det. Det staar dernede ved Bassinet ... et stort, smukt Træ med lange, svaje Grene.

Det kan da umuligt være gaaet rigtigt til. Det maa forholde sig med det som med Træerne om Hesten paa Kongens Nytorv.

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Om dem véd jeg, at de stod en Nat og drømte ... hver for sig og med hinanden ... i Geels Skov og Dyrehaven, i Gribskov og Horserød Hegn og Boserup og Færgelunden.

Og saa samlede de deres Rødder sammen og gik i det klare Maaneskin tyst og stille ind og plantede sig paa Kongens Nytorv.

s. 144 Det er en sikker Sag. Det véd jeg og har fortalt det til mange. Det er længe siden, og det har nok været om Efteraaret, for saa flytter Træerne helst.

Men det franske Træ derhenne ...

Det er altsaa kommen nu i det tidlige Foraar. Det har staaet i sin dunkle Skov og ikke kunnet grønnes af Længsel efter Paris. Saa er det gaaet herind gennem Boulogneskoven og har med lykkelig Undren sét, at det var skønnere end alle Parkens Træer tilsammen.

Det gik ad Boulevarderne og fandt sine ærede Kolleger brystsyge og anæmiske. Det kom til Luxembourghaven og saa flere Statuer end Træer.

Her valgte det saa sin Plads ... lige ved Bassinets Spejl.

Og nu har det glemt alle sine landlige Drømme og ranker sig og slanker sig i stolt Bevidsthed om sin Skønheds Magt.

Det er bleven en fuldblods Pariserinde.

Vil I bare sé, hvor hun svajer med sine s. 145 Grene i den Smule Vind, der er. Hver Bevægelse er beregnet paa det nøjeste ... hver Knop hvisker: bi bare, til jeg springer ud, saa skal I sé ...

Men hold nu inde med Koketteriet, madame. Saml Skørterne, og sænk tugtig Laagene over Deres farlige Øjne.

Dérnede i Alléen kommer fem Præster paa Rad.

Der kommer seks, sér jeg nu. Den ene er saa lille, at han forsvinder engang imellem blandt de andre. Han er ogsaa utrolig livlig. Snart er han paa den ene Fløj af Rækken, snart paa den anden, parterer ivrigt med to paa én Gang i Midten, gestikulerer som en Skuespiller og taber sin Bønnebog.

De andre tager den op til ham. Det sér i det hele ud, som havde de stor Respekt for ham.

Alle seks er de meget unge, Seminarie-Elever formoder jeg. Deres Barneansigter kontrasterer pudsigt med de store Hatte og lange Kjoler. Den lille er hele Tiden s. 146 ved at falde i sin. Han har ogsaa sat Hatten for langt bag i Nakken.

Da nu de kommer hen til Bassinet, hvor madame spejler sine nøgne Grene, staar de pludselig stille og sér paa hende.

Den lille hopper op paa Sandstenskanten ... en fuldstændig Kardinalprofil har han. Han siger sagte noget til Kammeraterne, som trænger sig om ham. De stirrer allesammen ufravendt paa Træet.

Jeg véd ikke, om de sér det samme som jeg, eller om de maaske sér mere. De har jo unge Øjne.

Men nu hænder der noget højst besynderligt. Den unge Richelieu rækker Armene teatralsk i Vejret og vender sit Aasyn opad, som anraabte han Himlens Herre og Hærskarernes Gud. Da Bønnen er endt, spejder han hastig til højre og venstre ...

Der er ingen ... Haven er tom.

Saa stirrer han et Øjeblik henrykt paa madame, bukker for hende, tager fat i begge Sider af sin Præstekjole, løfter den og danser.

s. 147 Oppe paa Bassinets Rand danser han.

Sirlige Trippettrin med Vuggen i Hofterne. Vældige Spring med flotte flic-flac. Mandige Skridt, naar han fører Damen frem. Buk fulde af ridderlig Ynde, naar han trækker sig tilbage.

Hans Øjne straalere. Hans Kinder rødmer højt. Hans Mund kruser sig til Kys.

Og sé ...

Nu danser de andre i Grusgangen nedenfor ... alle fem ...

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

De springer og drejer sig og snor sig i de kunstfærdigste Vendinger med højt opløftede Kjoler. De sér til Fordanseren oppe paa Bassinets Rand. Deres Munde er halvt aabne, deres Øjne glade, men dybt alvorlige.

Der er en, som er saa tyk og puster og sveder ...

Nej, der er ikke noget latterligt ved det. Ikke det mindste. Det er saa skøn en Andagt som nogen Sinde er øvet her i Verden.

Madame skælver, saa hendes Billede s. 148forvirres i det klare Bassin. Mit Hjerte skælver ...

Richelieu fløjter.

Han har opdaget mig i min Krog.

Aldrig har jeg sét noget, der kunde sammenlignes med den Forandring, han undergaar i et Nu.

Jeg kan slet ikke sé, hvad der skér. Jeg sér blot, han staar deroppe paa Bassinet med udstrakt Haand, sænket Hoved og dybe Øjne.

De andre flokkes opmærksomt foran ham. Enhver, der kommer forbi, kan sé, at han udlægger et vanskeligt Sted i den hellige Skrift for sine Kammerater.

Saa kommer de seks Guds Mænd vandrende — lige forbi Bænken, hvor jeg sidder ... med Præstekjolen ned over Dansebenene, Bønnebogen i Haanden og sindige Skridt. De sér slet ikke paa mig, sér sig heller ikke om, da de er kommen forbi. Ikke en Trækning ved deres Mund røber, hvad der er os imellem.

Oho, I unge Hyklere ...

s. 149I har sét den sande Guds Aasyn, og fornægter det.

Naar I om et Par Aar er udlærte, faar I Kondition ved de Templer, Menneskene rejser rundt om for deres Afguder. Dér staar I saa Søndag efter Søndag og fornægter.

Det hænder en og anden af Jer, at han gribes i Synd ... der var alligevel nogen i Haven, som saa ham danse for madame ... en Vaardag, da madame var saa meningsløs skøn, og det usseligste Græsstraa var buden til Dans.

Saa er han fortabt.

Madame lær af ham, Fuglene piber ham ud, og Græsstraaene skammer sig ved at staa i Tue paa hans Grav. Menneskene afklæder ham Præstekjolen, saa enhver kan sé hans Blusel. Sjøflet og haanet, bespyttet i Aviserne kastes han uden Medlidenhed paa Møddingen.

Og for at gøre hans Jammer fuldkommen, sidder der i den Egn, hvor han havde Kondition og prækede Fornægtelsens Religion, s. 150enfoldige Sjæle, som græder og vrider deres Hænder, fordi de slet ikke kan forstaa det om den gode Præst og slet ikke vil tro det.

... Den, som vil spille med Mennesker og regner uden Religionen, han taber sit Spil ... saa er det forresten ligegyldigt, om han blander sine Kort i Paris eller i Dakota.

Det kan sé ud, som om et helt Folk, en hel Tidsalder stiller sig ganske indifferent eller endog fjendtligt mod Guderne, — der kommer en national Ulykke, en Pest eller Pengekrise, og Templerne fyldes igen.

I kan træffe en Mand, som aldrig skænkede det overnaturlige en Tanke, — saa faar han Kræft, eller hans Kæreste dør, og en Dag møder I ham paa Gaden med Salmebogen i Haanden.

Til evige Tider vil det store Flertal bygge Kirker, hvorhen de kan bære deres Frygt for Livet og deres Angst for Døden. Aldrig vil det blive flere end de færreste, s. 151som tør tage, hvad Livet byder dem, og kan nøjes med det.

I véd ikke, hvor tit jeg tænker paa, hvordan det vil gaa Jer i det Kapitel.

Jeg fór varlig med Jer fra Begyndelsen af.

Jeg lod Jer døbe. Den Gang var der kun faa Børn, som ikke blev døbt. Jeg syntes ikke, jeg vilde bruge mine Børn til Propaganda for mine Idéer, ikke stille Jer udenfor, saa længe I ikke forstod, hvad det betød. Allermest var det maaske, fordi jeg ikke vilde, der skulde være noget mystisk ved den Historie for Jer, saadan at I en Dag, naar I havde det ondt, fandt paa, at der maaske kunde være Bod og Bedring i den Kirke, hvor I aldrig havde været, og hvor saa mange Mennesker kom.

Siden gik det af sig selv.

I spurgte, som andre Børn spørger, og jeg svarede, som jeg maatte svare.

Det var herlige Dage for mig, kan I tro, naar jeg sporede og fulgte Jeres vaagnende Tanker og saa, hvor flinkt I voksede op til frie Mennesker.

s. 152I maa da heller ikke tro, jeg er bange for, at I skal fanges ind af de Markskrigere, som nu om Dage raaber til gudelige Forsamlinger ... store Avertissementer i Bladene, en Trompeter udenfor paa en Tønde, Bønnemøder med Sang Klokken otte, Bekendelse en petit comité Klokken ti, kolorerede Billeder af Djævlen paa Væggene, Hornmusik og Slagsmaal paa Galleriet.

Dertil har der været for megen Sol og for megen Lykke i de Stuer, hvor I voksede op, og som er Jeres endnu. Dertil snakkede vi for rent ud om Tingene og fandt for gode Forklaringer paa dem.

Og saa var vi jo ærlige nok til at slaa fast, hvor uhyre meget der var, Far ikke vidste, hvor kønt det var af ham at levne noget til Jer at spekulere paa, og hvor I endelig maatte være lige saa pæne og lade lidt ligge til Jeres Børn.

Men der er nu om Stunder andre Ting, som kan forvirre en Mands Tanker og berøve ham hans Frihed.

s. 153Jeg tænker først og fremmest paa den moderne Videnskab, som tænder Lys paa Lys og just derved gør det hele mørkt for mange svage Øjne.

Spiritismen er et groft Eksempel paa det.

Og hvordan tror I, det vil gaa, efterhaanden som vi opdager flere og flere hemmelighedsfulde Kræfter i Naturen ... hemmelighedsfulde, fordi vi endnu ikke kender dem, ikke véd, hvad vi kan bruge dem til, eller om vi overhovedet nogen Sinde kan gøre os til Herre over dem.

Luften er svanger som aldrig før. Tænkeren, Videnskabsmanden, Digteren stirrer paa de største Gaader med Fare for sin Forstand. I kan nemt komme til at opleve, at man naar til Erkendelse af Forhold saa alt omvæltende, at man skal have et godt Holdepunkt for ikke at falde.

Og mange vil falde.

Det nye, det mægtige, endnu uopklarede vil virke paa dem, som Lyn og Torden virkede paa de gamle ... virke til Frygt.

Og Frygt er Religion.

s. 154Jeg beder for Jer, at I maa vandre uden Frygt i den store, dejlige Skov ... der er ingen Røvere.

Og lykkes det Jer at leve Livet og dø Døden uden Spøgelsesfrygt og — om I har Evne og Held til det — maaske selv hjælpe til at ramme en Pæl gennem et lille Gespenst, saa maa I aldrig glemme at fare varligt med dem, som er bange.

Paa Rejsen herved var jeg i Køllner-Domen, mens de læste Messe.

I véd ikke, hvor Rummet var stort og skønt. Og Orgeltonerne og Sangen ...

Præsten saa jeg ikke.

Men jeg saa en Droskekusk, som kom ind med Pisken i Haanden, dyppede sine Fingre i den tomme Vievandskumme, korsede sig, knælede en Stund med Huen for Ansigtet og gik saa ud igen til sit Køretøj og sin Beværtning.

Kunde jeg fortælle ham, at Præsten narrede ham, og Gud var ikke her?

Og en Gang for længe siden ...

Det var en god dansk Dag med Sol og s. 155Blæst og Vesterhavets tordnende Brænding. Jeg gik i Klitterne og følte mig saa stærk og fri.

Nede paa Stranden laa et Baadelag, ydmygt knælende i Bøn om Baaden, forinden de skulde paa Havfiske.

Kunde jeg fortælle dem, at Bønnens Ord blæste bort med Vejret og aldrig blev hørt af nogen Gud?

Det kunde jeg ikke.

Først maa de have bedre Baade, bedre Garn, bedre Viden om, hvor Vejret kommer fra, og hvor det farer hen.

s. 156

JEG kommer hjem fra min Absinttime.

Det er ikke Absint, men Amere picon, der ikke er nær saa slem og meget bedre. Og saa er det jo kun i Paris.

Paa mit Bord finder jeg Telegrammet fra Konens Mand.

Grand père danois, staar der. En Pige.

Godt, min Herre.

Dansk er jeg til Fingerspidserne, og Bedstefar har jeg været til Neglerødderne fra den Morgen 9,5, da jeg satte mig i Toget til Paris.

Og naturligvis er det en Pige.

Det er Pigernes Tid.

Naar min Datterdatter er femten Aar, er hun klogere end sin Bedstefar. Naar hun er atten, vil hun kunne ernære sig ved sin Profession. Naar hun er treogtyve, kan hun forsørge en Mand. Naar hun er s. 157femogtyve, stemmer hun ved Rigsdagsvalg.

Det kommer mig slet ikke overraskende, antagelig fordi jeg ikke har tænkt paa andet i al den Tid, jeg har været hernede, og i de sidste Dage ventet det i stor Spænding.

Men selvfølgelig er det en Festdag og skal fejres som saadan.

Heldigvis er jeg nybarberet. Gik jeg hen til den monsieur, som plejer at skrabe mig, og som jeg med stort Besvær har faaet til at forstaa, at jeg ikke er en Preusser, vilde jeg utvivlsomt i Mangel af bedres Havelse invitere ham med.

Saa ifører jeg mig langsomt og sindigt min Festdragt og binder med særdeles Omhu mit Slips foran det store, guldrammede Spejl. Det er i Dag første Gang jeg kaster et Blik deri.

Men jeg er jo ogsaa en anden Mand i Dag og maa sé, hvordan denne anden tager sig ud.

Ganske godt, forekommer det mig.

s. 158Lidt slidt i Kanterne naturligvis, ikke nogen frisk Turist-Vulkan, men heller Ikke noget gammelt Krater. Forholdsvis klare Øjne og saa megen Mave, som i Danmark er den første Betingelse for, at man kan gøre sig Haab om en Orden eller en Titel.

Jeg afslaar dem paa Forhaand begge to.

Professoren vilde gøre mig for lig de andre. Og min Datterdatter skal dække mit Knaphul.

„Un fiacre, s'il vous plaît, madame,“ siger jeg til Hotellets concierge. mens jeg trækker mine Handsker paa.

Jeg faar en af dem med de nye kvindelige Kuske, hvilket naturligvis straks sætter min Stemning en Grad op og styrker mig i min Overtro.

„Café américain, madame, s'il vous plaît.“

„Café américain, monsieur.“

Det er første Gang jeg tillader mig at spise paa en af de dyre Restauranter. Jeg bestiller mig en umaadelig fin diner og s. 159vælger mig efter nøje Prøvelse af Kortet et Par særdeles aristokratiske Vine.

Hvad gør saa det, om mine sidste Penge gaar?

Min Datterdatter vil utvivlsomt hente mig hjem igen.

Kældermesteren kommer med sit støvede Skødeskind.

Varsomt og kærligt trækker han Vinen op ... han behandler Flasken saa ømt, som var den et nyfødt Barn. Og saa dyr er Vinen, at jeg fra nu af sér mig omgiven af en Stab af Tjenere og Piccolo'er, der betragter og

betjener mig med den Ærbødighed, som skyldes min nye Stilling i Samfundet.

Men alt som nu Maaltidet skrider frem i al sin festlige Højtid, og jeg har tømt mine Glas — for Dagens Heltinde, for Konen og hendes Mand, for vores allesammens Bedstemor — kommer jeg saa ubeskrivelig til at længes efter en at snakke med.

Ikke min Datterdatter naturligtvis. Hun kan forhaabentlig ikke snakke.

s. 160 Ingen af Jer ... ikke vores Mor en Gang. For hvad skulde vi sige til hinanden i Dagens Anledning, som vi ikke længe har sagt os selv.

Ikke Konens Mand heller. For hvad kunde jeg sige til hans lille Families Berøm, som han ikke selv havde stærkere Ord for.

Det skulde være en fremmed.

Nej ... ikke en fremmed, men én, som kendte mig og ikke Jer.

Jeg leder i min Erindring og finder hende straks.

Jeg var utrolig forelsket i hende i gamle Dage.

Vi festede, saa der stod Gny af det i Byen, hvor vi opholdt os. Vi var unge, og det var Sommer. Midt i de lyse Nætter kørte vi ud i Landet, over gyngende Pontonbroer, hvor Vandet hviskede om Vognhjulene, langs grønne Enge, gennem friske Skove, hvor Fuglene vaagnede og takkede Vorherre for Liv og Lykke.

Hun var saa smuk. Hun var saa stærk s. 161 og saa nervøs, saa klog og saa morsom ... aldrig ens og altid den samme.

Jeg husker engang ...

Vi havde været i Teatret og spiste paa en stor Restaurant med Musik. Italienerne eller Ungarere eller saadan noget musikalsk Røverpak.

Pludselig opdagede jeg, at Dirigenten ligesom i Søvn kom gaaende henimod os med smaa Skridt, alt mens han strøg sin Violin, saa Strengene sang og sukkede.

Men han sov Fanden ikke, den Flab.

Han stirrede paa min Veninde med ufordulgt Beundring og grinede med sine hvide Tænder. Nærmere og nærmere kom han, og efter ham alle hans Musikanter, spillende, stirrende, grinende.

Hun lo og rystede sit store, røde Haar, der stod som et Brus af Guld om hendes Hoved.

Det var stærke Dage. Og saa havde vi den Forstand ikke at gifte os, og det Held at blive lykkelige begge to.

Hende skal det være.

s. 162 Jeg ønsker mig hende herhen og flytter mig over paa en Stol, for at hun kan sætte sig i Sofaen, naar hun kommer.

For hun maa jo komme.

Tid og Rum og Penge betød aldrig noget for os, naar vi vilde sés. Det er utænkeligt, at hun ikke skulde vide, jeg venter hende i Aften.

Og hvorfor skulde hun ikke være i Paris?

Det vilde da være et umaadeligt Uheld, som der slet ingen Mening er i at forestille sig.

Naar saa hun kommer ind paa sin hastige Maade med Hovedet lidt sænket, begynder hun med at skælde mig ud, fordi jeg har spist, før hun kom. Jeg glæder mig over, saa smuk hun er endnu, og siger ikke noget til det.

Saa giver hun sig til at knække Nødder og ærter mig imens, som hun plejede.

„Det er forfærdelig trist at sé en igen, man har holdt af, naar han er saa gruelig afpillet,“ siger hun.

s. 163 „Jeg kan Gudskelov ikke gøre Gengæld.“

„Du er jo en fuldkommen Ruin. Og det ser ikke ud til, der er nogen, som er interesseret i at bevare Resterne. — Hvor er dit Haar henne? Hvor er dine Tænder?“

„Ja, det véd du ikke,“ siger jeg skælmsk.

„Véd du det da?“

„Om jeg véd ...“

Og saa fortæller jeg, at jeg har fordelt mit Haar med rund og retfærdig Haand paa fem unge Hoveder, hvor det gror skønt og mangfoldigt. Og af mine Tænder blev der rigelig nok til fem unge Munde, hvem jeg daglig lærer at lé og at bide.

„Ja saa,“ siger hun stille.

Hun har ingen Børn.

Men jeg skaaner hende ikke.

„Ja ... og saa er der kommen en ganske ny lille én ... i Morges Klokken syv ... en lille bitte én, som allerede har en Smule Haar til at begynde med og faar Tænder, inden Aaret er omme.“

Hun nikker glad til mig med vaade Øjne s. 164 og rækker mig over Bordet sin Haand, som jeg kysser.

„Fortæl mig det,“ siger hun.

Og saa fortæller jeg.

Jeg glemmer intet ... ikke den mindste Lysstraale, ikke den svageste Skygge, I har kastet over mit Liv i den Tid, I har været hos mig. Hver lille Angst og hvert stort Haab betror jeg hende. Jeg tømmer til Bunds mit Væld af Minder, om hvad jeg har oplevet med Jer ... alt det, jeg har fortalt andre saa tit, men som er nyt for hende.

Vi snakker om, hvordan mon den lille nye Pige kan være ... hvor meget af mit og mines, hun vel har taget med sig ind i Livet ... hvordan det vel vil blandes med hendes Fædrearv.

Vi fantaserer over hendes Fremtid, udkaster Planer, Tvivl, Formodninger ...

Til sidst bliver vi jo tavse.

Min gamle Veninde støder sit Glas mod mit.

„Skaal, Bedstefar,“ siger hun. „Tænk, s. 165 at du skulde blive saa sat og fornuftig paa dine gamle Dage. Gud ské Lov, vi ikke giftede os med hinanden.“

„Amen,“ siger jeg.

... Det er langt over Midnat.

Sofaen er tom, og det har den været hele Tiden. Flaskerne er tomme, og det var de ikke til at begynde med.

Jeg kalder paa Kassereren og begærer min Regning.

Firsindstyve francs ...

Omhyggelig gemmer jeg Papiret i min Tegnebog.

Jeg har aabnet en Konto for min Datterdatter.

Og det lader til, hun bliver en rask Pige.

s. 166

KÆRESTE Børn ... hvad er det dog for Breve, jeg faar fra Jer til Morgen?

I skriver, at Konen er syg, men der er ikke saa meget som en Antydning af, hvad hun fejler. I gaar paa Tæerne og taler sagte ... vores Mor skriver, at hun tror bestemt, hun kommer over det.

Hvor naar i Verden er jeg da bleven et Menneske, som ikke kan taale at høre Sandheden?

Hendes Mand skriver slet ingen Ting, og det er jo det bedste.

Og jeg kan lade Jer vide, at jeg ikke er det aller-allermindste bange. I Morgen kommer der Brev, at det var slet ingen Ting ... vores Mor var jo al Tid ved at dø af Skræk, naar en af Jer bare blev en Time længere borte end sædvanlig.

Eller der kommer slet ikke noget Brev, og det er jo det allerbedste.

s. 167Jeg gaar min Morgentur og kommer ind i Gader, hvor jeg ikke har været før. Deres Fysiognomi er mig ganske ubekendt, og jeg véd ikke rigtig, hvor jeg er.

Jeg spørger mig for og faar de høfligste Svar. De forstaa mig godt nok, men jeg har lidt svært ved at forstaa dem. Følgelig gaar jeg galt ... de staar og sér efter mig og ryster paa Hovedet. Men jeg er lige glad ... jeg har jo god Tid.

Saa spærres Gaden af et Ligtog.

Den sorte Vogn er prydet med kunstige violette Blomster og Kranse ... de lejer hele Stadsen lige til Kransene hernede. Bagefter kommer et stort Følge til Fods ... først et Hundrede Mænd og saa lige saa mange Kvinder.

Jeg tænker, det er en Fabrikant eller saadant noget, og blotter mit Hoved og bliver staaende, til Kisten er kørt forbi.

Saa gaar jeg videre.

Men som jeg gaar, staar der en velklædt Herre, hilser og overrækker mig forbindtligst en Kobbermønt, jeg har revet s. 168op af min Lomme med mit Tørklæde. Jeg takker med samme Artighed og gaar videre.

To Skridt gaar jeg, og der staar en Politibetjent, som afleverer en anden Kobbermønt. To Skridt endnu, og en lille Dreng giver mig en tredie.

Allerede Politibetjenten smiler, for han har jo sét den anden Herre. Drengen fniser lydeligt, og jeg maa lé med. Jeg sér mig om ... bag ved mig, foran mig, ovre paa den anden Side er Folk standsede og morer sig over den lille Forestilling.

Jeg smiler og hilser rundt til Tegn paa, at nu er Forestillingen forbi, og de faar ikke mere for Pengene. De hilser igen. En af dem applauderer ved Haandklap.

Aa, Paris ...

Fornøjet gaar jeg videre, nynner og svinger min Stok. Jeg kommer gennem mange Smaagader ud langt oppe paa Boulevarden og støder igen paa Ligtoget.

Det falder mig ind, at jeg ikke har sét s. 169Père Lachaise. Jeg tager en Sporvogn og kører der ud.

Og dér sér jeg vel det styggeste, jeg har sét hernede.

Det er en By med ganske smalle brolagte Gader og Rendestene. Husene er Træskure, omtrent som Lysthusene i Arbejderhaverne derhjemme. Hvert Skur dækker over en Grav. Inde i Skurene er en broget Glasrude med et Helgebillede, en Krans eller to af kunstige Blomster, og saa et Alter eller en Kommode, hvorpaa der staar et Fotografi af den afdøde i daglig Dragt med Flip og Slips, Uhrkæde og Hat i Haanden.

Det kan jo være, der er noget andet længere inde ... er det ikke her, Heines pinte Legeme blev lagt ned? Jeg faar det ikke at sé, for jeg gaar min Vej.

Jeg har nu aldrig kunnet taale Kirkegaarde ... ikke en Gang de blomstersmykte danske Kirkegaardes Poesi er til for mig. Ikke den lange Række af Marmorsten med Minderunerne, de efterlevende s. 170ridsede paa dem i Hast, inden de for tilbage til Livet. Ikke Grædepil og Hængebøg og Tudeask, der er bestilte til at staa her i Sommer og Vinter i Løv og bare Grene bestandig nedbøjede af Sorgen.

Men hvor er vi i det hele taget ynkelige overfor Døden.

Vor Angst har drevet os til en hæslig Festudfoldelse. Vi drukner den i et Ceremoniel, som er mange Gange plumpere end de gamles Baalfærd og Højlægning.

Præsten lyver med Sorg i Røsten, fremmede og vedkommende Mennesker staar rundt om i sorte Klæder og paatagne Sørgeminer. Gartnerens Blomster dækker Kisten.

Den store Angst formummer sig godt i al den Flitter. Den lille Sorg kvæles i Forberedelser, Højtidelighed, Tak og Gravsted.

Den store Sorg holder sig borte.

... Jeg synes, jeg er sulten, og gaar ind i en Restaurant derude i Nærheden af Kirkegaarden. Men jeg kan ikke spise s. 171noget. Min Omelet ligger urørt paa min Tallerken, da jeg gaar igen, og jeg har knap smagt min Vin.

Hvad er det for Snak, at Konen er syg.

I tror bestemt, hun kommer over det ... det vil sige paa andet dansk, at hun kan dø, hvad Øjeblik det skal være.

Hvorfor skulde hun dø ...

Hun er det livskraftigste af alle mine Børn, har større Villie til Livet og Lykken end nogen af Jer andre.

... Jeg sidder paa Boulevarden udenfor min Kafé og sér paa Strømmen.

Strømmen er den samme i Dag. Min Garçon er lige snaksom og tjenstvillig. Men jeg er en anden.

Jeg har egentlig mest Lyst til at rejse lukt hjem nu med Fire-Toget. Men det vilde jo være Galskab. Imorgen kommer der Brev med rigtig Besked. Eller der kommer ingen Brev, og det er det bedste.

Strømmen glider og glider. Jeg sér igennem den ... hjem.

Aa, hvor jeg husker den Dag, hun kom s. 172til mig med sin Ven, som jeg ikke kendte det mindste til, aldrig havde sét en Gang for mine Øjne.

Mon der er nogen Far, som ikke sér med Mistro og Ubehag paa den Mand, som tager hans Datter fra ham?

Jeg gjorde det. Og Manden gjorde Gengæld.

Vi stod og saa paa hinanden ... to fremmede Mennesker, hver med sine Forudsætninger, sit Maal, sine Vaner, og som nu ikke mere kunde undgaa hinanden, takket være det unge Pigebarn, som stod dér og smilte.

Hun var nu heller ikke glad. Hun var bleg, var hun. Hun kunde jo ikke undvære nogen af os. For hun elskede sit gamle Hjem, og Manden dér var hendes nye.

Saa sagde jeg til ham, at vi to var nok piskede til at blive gode Venner hurtigst muligt. Vi gav hinanden et ærligt Haandslag i vor Nødstilstand, og hun smilte og var glad.

Siden gik vi ud og spiste til Middag, vi s. 173tre ... I var jo paa Landet. Den unge Mand var utrolig opmærksom mod mig, rakte mig Saltkar og meget mere, end mit Hjerte begærede.

„De maa ikke begynde med at forvænne mig saadan,“ sagde jeg til ham. „Det lader sig umulig gennemføre, for jeg er ikke den père noble, De havde Ret til at vente i Deres Svigerfar. For saa vidt bliver jeg Dem en Skuffelse. Men prøv paa at betragte mig som en lidt ældre Kammerat.“

Det hjalp jo igen lidt. Siden spurgte jeg hende, hvad han saa havde sagt.

„Han sagde, det var ikke saa slemt, som han havde troet,“ sagde hun og lo.

„I lige Maade.“

Og alt som Tiden gik, og de smaa Kanter blev slebne af, og det ikke kunde undgaaes, at de store nu og da kom skarperne frem i Lyset ... hvor var hun da ikke sød og klog og fin, som hun gik der og byggede paa sit nye Hjem, hvortil vi hver havde sin Dør.

Saa enede hun os i Beundring om en s. 174Stol. Saa bragte hun os i Totterne paa hinanden om et Mahogniskab. Saa fik hun os til at granske Planen over en Lejlighed med en Iver, som forskede vi i det indre Afrika, mens hun selv gik ind til vores alle sammens Mor, lagde sit Hoved mod hendes Skulder og lyttede til de vise Raad, hvormed man skal Hjem bygge og Lykke faa.

Inde fra min Stue hørte jeg hende sige:

„Ja-e ... men han er nu ikke som Far.“

„Bliv du bare som Mor alligevel,“ raabte jeg ind til hende.

Og saa lo han og jeg og vi allesammen.

Hun skulde dø ...

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Jeg rejser mig og gaar.

Garçon en spørger mig, om jeg er syg, men jeg forsikrer ham, at jeg har aldrig været raskere.

Ja, for han har ellers nogle Draaber ...

Jeg gaar ud i Menneskestrømmen ... saa til Champs Elysée for at sé paa de smaa Marquis'er og Marquise'r ... til Seinen og op paa min elskede Pont neuf.

Som jeg staar dér og sér i den gule s. 175 Flod, faar jeg en rasende Lyst til at træffe Musketererne.

Jeg roder i mine Lommer efter deres Adresse, men jeg har den ikke hos mig. Den ligger nok hjemme paa mit Bord ... nu husker jeg tydelig, jeg puttede den ind i en gammel Lommebog.

Jeg vender om for at gaa hjem, men jeg tør ikke.

Jeg tør ikke gaa hjem, for jeg er bange for, at der skal være et Telegram.

Den Opdagelse er næsten for meget for mig. Det er jo det klare Vanvid. Jeg vil slet ikke tænke paa det, men skridter ud og gaar den lange Vej til Knejpen bag Kirkegaarden Montparnasse. Det kunde jo være, der var nogen af Musketererne. I alt Fald véd de sikkert Adressen derude.

Der er ingen. Og jeg glemmer at spørge.

Jeg pisker mig hjem til Hotellet.

Der er ingen Telegram. Musketerernes Adresse finder jeg godt nok, men jeg husker ikke mere, hvad jeg skulde med den.

Jeg sætter mig i min eneste Stol og s. 176 giver mig til at tænke paa Døden. Der er ingen anden Hjælp. Jeg maa igennem det.

Og hvad har jeg saa at tænke paa, naar det kommer til Stykket ...

En dejlig, aargammel Dreng, hvis Død rystede mig stærkt, men længst er glemt for Jeres sunde, glade Ungdom. Brødre og Søstre, der gik bort, mens jeg var Barn. Onkler og Tanter, der ikke kom mig ved. En Ven en Gang, som sank over Bordet, hvor han sad, og var død i det samme fra et Liv, han ikke kunde leve.

Jeg har ogsaa haft en anden Ven, som døde.

Han var ung, og han var glad, lige til Soten tog ham. Paa tre Maaneder var hans Ungdom og Glæde slukt. Men han vilde saa nødig dø. Det var det sidste, han sagde til mig, da jeg sad paa Sengekanten med hans Haand i min.

Da det var forbi, gik jeg hjem til hans Far og meldte ham det.

Det var en gammel, udlevet, nedbrudt Mand. I syv Aar havde han ligget lamslaet, s. 177 et levende Lig uden anden Tanke end den, om han kunde faa Lov at leve bare denne Middagsmad over.

Han hørte rolig paa mig. Saa foldede han fromt sine gule Hænder over Lagenet.

„Ja,“ sagde han. „Ja vist. Det er noget, Gud bestemmer. Han tager de unge og lader de gamle leve efter sit Tykke.“

Det var grimt.

Og Døden er grim, og jeg har ikke noget med den at gøre.

Jeg drikker min Amere picon og spiser min Diner og driver ud i Byen paany. Igen har jeg faaet Lyst at opsøge Musketererne og giver mig ogsaa paa Vej derud ad.

Men da jeg kommer ud paa Seine-Øen, drejer jeg til venstre, jeg véd ikke, hvorfor. Jeg har glemt Musketererne og sidder paa en af Bænkene foran Nôtre Dame og sér paa de Hundrede af Djævle- og Fabeldyr, der kravler paa Taarn og Tag og alle Vegne.

Jeg har en Afstøbning af en af dem s. 178 hjemme paa min Pult. Konen bragte mig den fra sin Bryllupsrejse.

Det er stort Maaneskin, og jeg sér dem tydelig krybe deroppe. Jeg gaar bag om Kirken for at finde fler endnu.

Og saa staar jeg pludselig foran et Hus, jeg ikke har sét før.

Carl Ewald, 1856-1908, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Det minder mig straks om en tarvelig Provinsvarieté. Der er Lys derinde, men lyder hverken Sang eller Musik. Folk gaar i en jævn Strøm ind ad den ene Dør og ud af den anden.

Jeg gaar ogsaa derind og staar i La morgue.

Der er udstillet fire døde bag Glasruden med det rindende Vand.

De er i det Tøj, hvori de blev dragne op af Floden. Det sér ud, som sad de i store Lænestole med Hovedet mageligt tilbage mod Ryggen og tog sig deres Dødsblund herinde i det kolde Rum for Verdens Øjne.

Som de sover ...

Hvert Træk i deres Ansigter fortæller, at aldrig laa de i deres Liv saa blidt, aldrig s. 179sov de saa sødt, aldrig var de saa fuldkommen fri for Pine.

Jeg bliver stille af at sé paa dem.

Her i La morgue er Døden skøn. Her er ingen Plads til Sorg og Véklager ... bare Taknemlighed over, at de som løb og styrtede og løb igen, omsider fik Lov til at sætte sig ned.

Jeg sér paa ham yderst til venstre.

Han er gledet lidt i Stolen over mod den ene Side ... Nej, han har sat sig bedre til Rette. Han er ung, saa han har sagskens haft lidt vanskeligere ved at finde Hvile.

Men det er godt, han døde. Han sér endnu mere træt ud end de andre. Hans Liv har været endnu mere ussel og ensomt end deres. Han har ingen Kæreste haft og intet Barn og intet Hjem og ingen Lykke.

Aa, det var godt han døde.

Glad og stille gaar jeg bort i det store Maaneskin.

Paris' Taarne og Tage flimrer i det hvide Skær. Det elektriske Lys straalere alle Vegne s. 180Seinen glitrer og glider med sine jagende Bølger.

Jeg sidder i min Pels paa Boulevarden og fryder mig over den skønne Nat, ryger Cigar paa Cigar og sér paa Menneskestrømmen uden at sé den. Strømmen tager af og ebber efterhaanden helt ud. Jeg gaar hen et andet Sted og sidder dér, til de lukker for Fortovslivet.

Saa begynder jeg at vandre.

Stundom finder jeg et Bord og en Stol og en Garçon, der serverer endnu. Stundom maa jeg hvile mig paa Boulevardbænken, til jeg atter kan gaa.

I Morgen tidlig er jeg paa Pletten, saa snart Posthuset lukker op.

Saa er der Brev, at I har ængstet Jer selv og mig til ingen Nytte.

Eller der er ikke noget Brev, og det er jo det bedste.

s. 181

Jeg rejser nu med Firetoget. Saa er jeg hjemme hos jer i Morgen Eftermiddag.

Aa, Børn, Børn, at hun er død ...

Nu sætter vi en ny Stol paa hendes Plads ... en lille Stol ... den skal staa mellem hendes Mands og min ... Og saa holder vi bare fastere sammen end nogen Sinde ...

Jeg rejser nu med Firetoget ...